

Izjaha vsak petek. Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Rastko Bradašja. Izdaja in tiska časopisno-založniško podjetje »Slovenski Jadran«. Direktor in glavni urednik Stane Skrabar. Za tisk odgovarja Franc Zdešar. Uredništvo in uprava v Kopru, Santorijeva 26, telef. 170. Posamezni izvod 10 din. Priloga »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Celoletna naročnina 500 din, za inozemstvo pa 1000 din ali 3,5 dolarja Bančni rač. 65-KB-1-Z-181.

ZA DUH PERILA

TERPENTIN
MILO

Ugotovitve republiške anketne komisije o razvoju komunalnega sistema in družbenega upravljanja v koprskem okraju

USPEHI IN NAPAKE

V drugi polovici prejšnjega tedna, od srede do sobote je bila v koprskem okraju na delu precej številna anketna komisija Odbora za organizacijo oblasti in uprave pri Ljudski skupščini LRS. Komisijo je vodil predsednik tega Odbora, tovariš Vlado Krivic, sestavljali pa so jo vidnejši javni funkcionarji našega republiškega in okrajnih središč Slovenije. Komisija, razdeljena v tri delovne skupine, si je zadala nalogo, proučiti v koprskem okraju problematiko v zvezi z razvojem našega komunalnega sistema in organov družbenega upravljanja, pri čemer je bilo seveda povezano njeno delo s proučevanjem vseh ostalih spremnih vprašanj, med katerimi je vsekakor na prvem mestu gospodarstvo našega okraja.

V začetku svojega anketnega dela — v sredo 10. t. m. — so se vse tri delovne skupine te komisije pod predsedstvom Vlade Krivica sestale na sedežu Okrajnega ljudskega odbora z vidnejšimi predstavniki okrajne ljudske oblasti, sodišč in političnih organizacij. Razen predsednika in podpredsednika OLO, tovariša Albina Dujca in Franca Klobučarja, sekretarja OK ZKS tovariša Alberta Jakopiča — Kajtimira, so temu uvodnemu posvetu in razpravi prisostvovali tudi nekateri predstavniki svetov pri OLO.

Zatem so vse tri delovne skupine v spremstvu ustreznih okrajnih in občinskih funkcionarjev odšle na teren, kjer so imele vrsto plodnih sestankov in razprav na sedežih raznih občinskih ljudskih odborov našega okraja, se posvetovala z raznimi delavskimi sveti, vodstvi Trgovinske in Obrtne zbornice, Posredovalnice za delo, združnih upravnih odborov, s

potrošniškimi sveti, z javnimi tožilstvom, predsedniki sodišč, s senatom za prekrške, z načelniki nekaterih okrajnih tajništav, šolskimi odbori, s hišnimi sveti, z vodstvom Okrajne združne zveze, z upravnim odborom Zdravstvenega doma v Kopru, z raznimi okrajnimi in občinskimi sveti itd. Zanimive ugotovitve vseh treh skupin anketne komisije so njeni člani iznesli zboru predsedstva OLO, predsednikov svetov, načelnikov okrajnih tajništav itd. ob zaključku svojega tridnevnega intenzivnega proučevanja, v soboto, dne 13. t. m., na sedežu OLO v Kopru.

VZLIC OBJEKTIVNIM TEŽAVAM GRE RAZVOJ DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA V PRAVO SMER

Preobširno bi bilo, če bi navajali prav vse ugotovitve te anketne komisije, ki so jih podali njeni člani na omenjenem zaključnem sestanku, na katerem so za uvod prikazali problematiko o delu svojih svetov. Še tisti predsedniki svetov pri OLO, ki dotlej niso bili anketirani. Dovolj bo, če na tem mestu registriramo samo nekatere poglobitve in značilne ugotovitve predsednika komisije tovariša Vlade Krivica, ki je sam vodil tudi prvo anketno skupino, in na nekatere važnejše ugotovitve tovariša Nace Voljč, tajnika OLO Ptuj, in tovariša Franca Pirkoviča, predsednika OLO Novo Mesto, ki sta vodila delo ostalih dveh anketnih skupin po našem okrajnem terenu.

Tovariš Krivic je poudaril, da kažejo vsi organi družbenega upravljanja v okraju v svojem delu veliko aktivnost in da dosegajo znatne uspehe. Predvsem je bilo opaziti, da je aktivnost družbenih organov precejšnja na področju gospodarstva, socialnega skrbstva, potrošniških svetov, zbornic

itd.; zlasti so se organi družbenega upravljanja hitreje uveljavili in se vzlic mnogim objektivnim težavam razvijali v pravo smer, zlasti na področju gospodarstva. Ob takšni splošni oceni bi se lahko reklo, da so v gospodarstvu dosegla največje uspehe in da so najbolj razumela našo novo gospodarsko smer prav tista podjetja v okraju, ki so od družbe dobila najmanj, vsem ko se kažejo pri podjetjih, ki so dobila od družbe velike materialne podpore, resni pojavi počasnega uveljavljanja nove gospodarske politike, da ne govorimo v nekaterih primerih celo o popolnem neupoštevanju tolikokrat poudarjenih osnovnih principov naše današnje gospodarske perspektive.

ORGANI DELAVSKEGA UPRAVLJANJA MORAJO BOLJ KRITIČNO IN BOLJ ODGOVORNO OBRAVNAVATI PROIZVODNOST IN GOSPODARJENJE V PODJETJIH

Vzroki za te negativne pojave so po mnenju tovariša Krivica v organih delavskega samoupravljanja in političnih organizacij prizadetih delovnih kolektivov, ki so s premajhno kritičnostjo obravnavali proizvodnjo in gospodarjenje v svojem podjetju, po drugi strani pa so vzroki nekaterim ugotovljenim negativnim pojavom v dejstvu, da naše komunne še niso tu in tam zaživele v svoji funkciji tako — takšnih primerov pa je še več po ostali Sloveniji! —, da bi v najtesnejši povezavi s svojimi gospodarskimi enotami vzajemno s njimi reševali obča gospodarska vprašanja z najširših vidikov lastnih, potreb republike in družbe sploh.

Razen problemov v zvezi s pravilno postavljenimi premijskimi pravilniki, s pravilnim usmerjanjem odvisne delovne sile in drugih elementov naše nove gospodarske politike, se je tovariš Krivic več zadržal na vprašanju produktivnosti dela. Dejal je, da je ponekod v tem letu le-ta padla, čeprav so prizadeti kolektivi dobili v upravljanje nekatere nove stroje. Izgovori glede izpada produkcije v nekaterih podjetjih v letošnjem letu,

ZA VSAKO CENO, TUDI ZA CENO OMEJITEV V GOSPODARSTVU, VEČ ŠOL IN PROSVETNEGA KADRA

V svoji splošni oceni je tovariš Krivic docela osvojil mnenje predsednika OLO tovariša Dujca, da je osnovna zapreka hitrejšemu dvigu tukajšnjega gospodarstva v negativni dediščini poprejšnje fašistične vladavine na tem področju, ki je bilo izpostavljeno drastičnemu raznarodovanju in načrtnemu vzdrževanju obče zaostalosti

Z zaključnega posvetovanja republiške anketne komisije s predsedujočim Vladom Krivicem (v sredini).

usmerjeni n. pr. na občasne motnje v energetske situaciji, ne morejo opravičevati vseh negativnih pojavov, saj imamo na drugi strani ponekod otipljive dokaze glede neustreznega odnosa do produktivnosti dela, kar med drugim dokazujejo v nekaterih podjetjih kolektivni odhodi na dopust.

Tovariš Krivic je v svoji zaključni oceni omenil tudi kadrovske posebnosti koprskega okraja: kakor je bilo po eni strani pri uveljavljanju komunalnega sistema in družbenega upravljanja v tem okraju potrebno iz raznih krajev Slovenije semkaj privabljene kadre šele vtirjevati v enoten tok, je po drugi strani bila dobra stran te posebnosti v tem, da so ti kadri iz raznih krajev Slovenije s seboj prinesli vsak tudi svoje pozitivne izkušnje.

Vzlic vidnim naporom organov ljudske oblasti in upravnih organov pa je v koprskem okraju smatrati za močno zavoro napredka znane neurejene pravno-lastniške odnose, ki so posledica v izvajanju londonskega Memoranduma. Glede tega je bilo ugotovljeno, da ta ureditev lastniških odnosov predvsem zavisi od zunanjih činiteljev, da pa je vendarle izvajanje Memoranduma že toliko napredovalo, da bo mogoče v perspektivi odstraniti tudi to zapreko; pri tem bodo morali okrajni faktorji nuditi vso možno podporo obstoječi pravni službi v okraju, ki pa jo je treba še močno okrepiti.

prebivalstva. Zato smatra tovariš Krivic na tem področju za eno prvih nalog kulturnoprosvetni dvig prebivalstva, kateremu je treba za vsako ceno, tudi za ceno nekaterih omejitev v gospodarstvu, nuditi čimveč potrebnih šol in čimveč ustreznega prosvetnega kadra!

Ko so člani anketne komisije govorili o okrajnih zbornicah, je bila glede obrtne zbornice izrečena obča ocena, da je med njenimi člani preveč stare obrtniške mentalitete, premalo pa zdravih težej, po katerih bi bilo treba posvečati več skrbi razvijanju socialistične obrti. Glede tega je bilo v okraju storjenega zelo malo, saj je omenjena škodljiva mentaliteta, izražena v podcenjevanju nujnega razvijanja socialistične obrti, zasidrana tudi po komunah, čeprav je to vprašanje izredno važno za dvig občega standarda (cenena stanovanjska izgradnja, cenejša obrtna usluga itd.) in čeprav je to vprašanje izredno važno za utrditev prave vloge naše komunne sploh.

Glede inšpekcijske službe v okraju in pri občinah je bil tovariš Krivic mnenja, da je le-te posvečena premajhna pozornost. Vse službe inšpekcije po občinah je treba čimprej formirati (pri ObLO v Kopru na pri-

mer ni niti tržne niti gradbene inšpekcije), saj dobro delovanje inšpekcijske službe prinaša komuni ogromne gospodarske prihranke. V inšpekcijsko službo je treba izbirati najboljše kadre, le-tim pa je treba izrazito dvigniti njihov družbeni položaj. Vodja druge anketne skupine, tovariš Nace Voljč, se je povsem pridružil občin ugotovitvam tovariša (Nadaljevanje na 3. str.)

Nov organizacijski prijem občinskega komiteja ZKS v Piranu

Zanimivo s koristnim

Občinski komitej ZKS v Piranu je imel sejo razširjenega plenuma v sečoveljskem rudniku črnega premoga. Seji so prisostvovali tudi predsednika rudniškega delavskega sveta in upravnega odbora z glavnim inženirjem. V eni izmed glavnih točk dnevnega reda plenuma so se člani komiteja seznanili z delom in stanjem v rudniku, z gospodarskimi in političnimi težavami rudniškega kolektiva. O delu samoupravnih organov in proizvodnih problemih sta govorila predsednik UO in glavni inženir, nato pa so si vsi skupaj ogledali, kakšno je praktično delo rudarjev v jami.

Vsi člani komiteja so se dobro opremljeni spustili v jamo in se v rovih seznanili s silno težavnim delom sečoveljskih proizvajalcev »črnega diamanta«. Nad dve uri so si ogledovali rove in občudovali rudarje pri delu — na svoje oči so se prepričali, kako je težko in naporno, kako ga pa tudi rudarji z veseljem in velikim poletom opravljajo. Še bolj bodo odsej znali ceniti to delo in so jim ob slovesu prisrčno zaželeli — Srečno, pogumni in prizadrevni sečoveljski rudarji!

„POHORJE“ NOVA PRIDOBITEV NAŠE PLOBE

Splošna plovba Piran je spet obogatila svoj plovni park z razmeroma mlado in dobro ohranjeno ladjo, katere nosilnost znaša 10.000 ton, dolžina 136, širina 17 metrov. Ladja, zgrajena leta 1945 v Angliji (iz jeklenih plošč, s parnim strojem na nafto in z brzino 11 milj), je doslej plula pod angleško zastavo in pod imenom »Charles Dickens«, po odkupu in prevzemu pa je dobila novo ime »Pohorje«.

Novo nabavljeno tovorno ladjo je v četrtek 11. t. m. v Antwerpnu prevzelo zastopstvo Splošne plovbe iz Pirana. Po zamenjavi zastave je tehnični direktor SPP tovariš Roter izročil ladjo naši domači posadki, ki ji načeljuje kapitan Tone Bole.

OB DNEVU

Združenih narodov

V spomin na 21. oktober 1945, ko je stopila v veljavo Ustanovna listina OZN, bodo tudi letos na ta dan po vsem svetu svečano praznovali Dan združenih narodov.

Ni odveč, če pred tem pomembnim praznikom znova in znova poudarimo osnovna načela Ustanovne listine, ki so jih pred enajstimi leti ratificirali zavezniški narodi po dobojevanju vojni proti fašizmu: spoštovanje suverenosti in neodvisnosti vsake države, velike in male, priznanje enakopravnosti njihovih pravic, dolžnost reševanja medsebojnih sporov z miroljubnimi sredstvi, nevmesavanje v notranje zadeve drugih in čim širše sodelovanje na vseh področjih družbenega življenja, ki naj predvsem okrepi gospodarsko zaostale dežele in odpravi ekonomske vzroke medsebojnih trenj.

Socialistična Jugoslavija je ta nedotakljivi temelj OZN, načela Ustanovne listine, z vsemi svojimi dosedanjimi zunanjepolitičnimi nastopi vselej budno čuvala in skrbno krepila, s čimer je doprinesla svoj delež za ohranitev svetovnega mira. Ta naš delež pa je znan in pomemben, saj je tako kot vsem v to svetovno organizacijo včlanjenim progresivnim deželam pomnila in pomeni OZN tudi učinkovito tistišče za povezovanje naprednih sil sveta sploh na platformi aktivne koeksistence med narodi sveta.

Tudi ob nedavnih silno temnih oblakih, ki so se zbirali na obzorju svetovnega mira spričo sil, ki so v nerazumljivi trmoglavosti ogrožale suverenost neodvisne dežele, Egipta, je v OZN, v Varošnem svetu, socialistična Jugoslavija spet vložila vse svoje napore za miroljubno rešitev suškega spora. Če je pred letošnjim Dnem združenih narodov v tem najvažnejšem organu OZN po končno sklenjenem sporazumu o načelih za miroljubno rešitev suškega vprašanja vendarle zmagala politika mira, si tedaj ob tem svetovnem prazniku ne moremo želeli drugega, kakor da bi duh takšne politike zmagoval v Organizaciji združenih narodov tudi v prihodnje!

Delegacija italijanske KP v Ljubljani.

Spet na PO SVETU

IZRAEL NA ZATOŽNI KLOPI
Varnostni svet OZN bo začel v prihodnjih dneh obravnavati pritožbo Jordanije zaradi obmejnih incidentov na jordansko-izraelski meji. Jordanija trdi, da so izraelske vojaške enote v zadnjih mesecih večkrat prekoračile mejo in pobile večje število ljudi. Njen predstavnik bo v Varnostnem svetu zahteval stroge kazenske ukrepe.

Pri vsem tem pa je zelo nenačelno, da so izraelske oblasti tudi uradno priznale, da so bili napadi na Jordanijo premišljeni »maščevanje«. Po mnenju diplomatskih krogov v OZN je spravilo to izraelsko vlado v zelo neugoden položaj, ker politika »vojaškega maščevanja« nasprotuje vsem načelom OZN.

DULLESOVA IZJAVA O SUEZU

Ameriški zunanji minister Dulles je te dni izjavil, da so v OZN dosleгли napredek glede iskanja pravične in miroljubne ureditve sueškega vprašanja. Pripomnil pa je,

da je še vedno mnogo težav. Ameriška, francoska in britanska vlada proučujejo zdaj vprašanje pristojbin, ki bi jih plačevale za plovbo po prekopu članice uporabnikov sueškega prekopa.

Kakor je znano, so v začetku tedna v Varnostnem svetu sprejeli sporazum o načelih za pogodbeno ureditev sueškega vprašanja. Gre predvsem za zagotovitev svobodne plovbe po prekopu, za spoštovanje egiptovske suverenosti in za spoznamno ureditev vprašanja pristojbin in dohodkov. Za ta načela so glasovale vse delegacije. Zavrnil pa so (s sovjetskimi vetom) predlog o internacionalizaciji prekopa. Zaenkrat je torej v OZN zmagala politika miru. Zelo verjetno pa bosta Anglija in Francija vprašanje internacionalizacije še načeli, čeprav imata malo izgledov na uspeh.

MIROLJUBEN PREDLOG

Indijski delegat na konferenci za sestavo statuta Mednarodne agencije za atomsko energijo Homi Bhabha je predlagal, naj bi vnesli v statut klavzulo, po kateri agencija ne bi smela pomagati tistim državam, ki bodo uporabljale atomsko energijo v vojaške namene. Gre za 31. člen statuta, ki določa, da fisiskega gradiva, ki bi ga dobavljala agencija, ne bi smeli uporabljati za proizvodnjo vojaških sredstev.

EPILOG

»TRAGIČNEGA ČETRTKA« V POZNANJU

Poznanjsko sodišče je izreklo prve obsodbe v zvezi z dogodki, ki so 28. junija pretresli vso Poljsko. Izrekli so le manjše zaporne kazni od nekaj mesecev do šestih let, upoštevajoč »psihozo množice« in druge momente. Vsa razprava je bila javna in sodni postopek zelo demokratičen. Ko so ugotovili, da drže trditve, da so nekatere obtožence med preiskavo pretepali, so odpustili upravniku policije poznanjskega okrožja, štiri policiste pa aretirali.

Politično so poznanjski »tragični četrtki« že ocenili. Prvi sekretar Združene delavske partije Poljske Ochab je rekel, da bi bilo napačno iskati vzroke neredov v Poznanju izključno v provokaciji sovražnih elementov, ker so mnogo globlji. Na izbruh neredov so očitno vplivali zapostavljanje upravičenih pritožb delavcev, upravná malomarnost ter sistematični birokratizem v državnem in krajevnem obsegu. Zato poljske oblasti niso postavile pred sodišče nobenega delavca, udeleženca stavke ali demonstracij, čeprav demonstracije niso bila prava pot k izpolnitvi delavskih zahtev.

V neba v vestah

DUNAJ. V Avstriji so te dni vpoklicali prve rekrute. Prve dni je prišlo v vojašnice 13 tisoč mladencev letnika 1937. Vojaški rok traja v Avstriji 9 mesecev. Naslednje rekrute bodo poklicali v vojsko spomladi.

MOSKVA. V SZ je bila letos bogata žetev. Samo ena izmed republik v Kazahstanu je dala letos 3,2 milijona vagonov žita, kar je za 510 tisoč vagonov več, kot je bilo planirano.

RABAT. Na pobudo maroške zveze dela je bila te dni stavka v več velikih mestih kot protest proti operacijam francoskih čet v Maroku. V Casablanci in Marakešu so bile prodajalne zaprte in eno uro ustavljen ves promet.

NEW YORK. Ostanke ameriškega transportnega letala, ki se je pred nekaj dnevi ponesrečilo na Atlantiku, išče 93 letal in veliko število ladij. V letalu je bilo 59 ameriških letalcev.

BANGKOK. Burma in Siam sta podpisala prijateljsko pogodbo. V njej so določila o diplomatskih odnosih, o obojestranskem spoštovanju pravic manjšin in o arbitraži. Sklenili so tudi sporazume o kulturi, plovbi, in ekstradiciji.

OSLO. Na jesenskem zasedanju generalne skupščine OZN bo načela norveška vlada vprašanje vedno večjega radioaktivnega izžarjevanja nad Norveško.

TOKIO. Japonski socialisti zahtevajo izreden sestanek parlamenta. Razpravljali naj bi o ravnanju policije v mestu Sukanari, kjer so ob demonstracijah zaradi ameriškega letališča ranili 800 demonstrantov. Vlada je odklonila sklicanje do vrnitve premiera Hatoyame iz Moskve.

NIKOZIJA. Več sto gimnazijcev je odšlo iz šole na ulice in je mirno demonstriralo, ker so britanske oblasti obsodile nekega dijaka na dosmrtno ječo.

BONN. V Zahodni Nemčiji je začelo izhajati ilegalno glasilo KPD »Freies Volk«, ki piše v zvezi z bližnjimi volitvami, da bi morali izvoliti takšne ljudi, ki bi se zares zavzemali za pravice delovnih ljudi, ki so proti oboroževanju in ki nočejo sodelovati pri preganjanju komunistov.

LONDON. Britanski minister za gorivo je izjavil, da britanska industrija slabo napreduje zaradi pomanjkanja goriva. Poraba premoga je velika, proizvodnja pa nazaduje. Samo lani se je znižala za dva milijona ton in so morali premog uvoziti.

NEW DELHI. Poročajo, da je bil v severnih pokrajinah države hud potres. Po prvih podatkih je izgubilo življenje 23 ljudi.

Rakoszi naj odgovarja za zločine

V Jugoslaviji se mudi delegacija Stranke madžarskih delavcev, ki jo vodi prvi tajnik Erne Gerő. Na dnevnem redu so razgovori s predstavniki Zveze komunistov Jugoslavije o nadaljnjem sodelovanju med obema partijama.

Ob prihodu v Jugoslavijo je Erne Gerő poudaril, da so v zadnjem letu dosegli pomemben napredek v izboljšanju odnosov med obema državama, zlasti na gospodarskem, kulturnem in športnem področju. Izrazil je tudi prepričanje, da bo sedanji obisk prispeval k tovariškemu sodelovanju obeh partij.

Madžarska tiskovna agencija je te dni objavila vrsto člankov, v katerih kritizira ravnanje bivšega tajnika stranke Rakosija. Enega teh člankov je napisal nedavno rehabilitiran ravnatelj sindikalnega glasila »Nepszava« Zoltan Horvath, ki pravi, da mora Rakosi odgovarjati za zločine, ki so spodkopali ljudsko demokracijo in socializem.

Isti časopis objavlja tudi neke izjave, ki jih je baje dal Raik pred usmrtnitvijo sokaznjencu dr. Justusu. »Vi boste verjetno ostali živi — je dejal takrat Raik — in želim, da vsaj ena oseba zve resnico. Nisem vohun, niti zarotnik. Nisem verjel, da je maršal Tito izdajalec in sem bil mnenja, da je delitev socialističnega tabora škodljiva. Hotel sem le, da bi posredovali med FLRJ in SZ. To-

da strahotna stvar je, da se je toliko laže mešalo z resnico.«

Glasilo stranke madžarskih delavcev »Szabad nép« pa je objavilo uvodnik, v katerem pozdravlja obisk madžarskih voditeljev v Jugoslaviji ter poudarja, »da madžarski komunisti gojijo globoko spoštovanje do Jugoslavije, ki ni zapustila socializem tudi v najtežjih pogojih.«

Jugoslovanski parlamentarci na Poljskem

Ze dober teden se mudi na Poljskem delegacija Zvezne ljudske skupščine, ki jo vodi predsednik Ljudske skupščine Srbije Peter Stambolič. Stiki med parlamentarci obeh dežel bodo brez dvoma prispevali k spoznavanju, k izmenjavi izkušenj v socialistični izgradnji ter k poglobitvi in utrje-

vanju prijateljskih stikov med Jugoslavijo in Poljsko. To sta v svojih nagovorih večkrat poudarila Peter Stambolič in maršal Sejma Jan Dembowski. »Če so bili nespozorazumi med našima deželama — je dejal ob nekem sprejemu Jan Debowski — se nikoli niso nanašali na naše narode.«

Novice s Tržaškega

MESARJI GROZILJO S STAVKO. Uslužbenci mesnic Delavskih zadrugeth so na zadnji skupščini razpravljali o sporu z ravnateljstvom, ki noče uveljaviti pogodbe, sklenjene na Uradu za delo. Uslužbenci izjavljajo, da bodo napovedali stavko. Od svojega ravnateljstva zahtevajo, da jim prizna iste mezde in normativne pogoje, kot jih imajo uslužbenci zasebnih mesnic.

IZ REPENTABORA. Občina je prejela pred kratkim sporočilo, da so oblastva odobrila gospodarski načrt za leto 1956-57. Devet milijonov lir bodo porabili za urejevanje cest in popravilo občinskih poslopj.

DRUŽINSKI DAVEK NE BO PRIZADEL DELAVCEV IN URADNIKOVI. Pretekli teden je tržaški občinski svet sprejel sklep novega načrta o družinskem davku, ki po-

meni prvi korak k pravičnejši davčni politiki v korist nižjih in srednjih slojev. Po novem načinu bodo oproščene plačevanja davka skoraj vse delavske in uradniške družine, ki imajo letno do 1.200.000 lir dohodnine. Družine z visokimi dohodki pa bodo plačevale mnogo več davkov kot dosedaj, s čemer bo občina uravnovesila skupno vsoto, ki jo dobi s pobiranjem tega davka.

IZ DOLINE. V dolinski občini imajo načrte za razna dela v skupni vrednosti 69 milijonov lir, kar so jim odobrili po gospodarskem načrtu za drugo letošnje polletje. Načrti predvidevajo razširitev pokopališča v Borštu, ureditev notranje glavne ceste v Dolini in popravilo raznih gospodarskih in javnih poslopj.

IZBOLJŠAN POLOŽAJ TRŽAŠKEGA PRISTANIŠČA. V tem mesecu se je položaj tržaškega pristanišča nekoliko izboljšal. Uredili so tudi promet med Trstom in Daljnim vzhodom in progo proti Severni Ameriki. Tržaški Lloyd je nakupil nekaj ladij, družba »Italia« pa bo ladje vrste »Liberty« zamenjala z novimi modernimi ladjami. Upajo tudi, da bo nova trgovinska pogodba vplivala, da se bo del češkoslovaškega uvoza in izvoza ponovno preusmeril preko Trsta.

VPRAŠANJE SVOBODNE CONE. Agencija »AP« je sporočila, da je rimska vlada baje že pripravila zakon o vzpostavitvi svobodne cone v tržaškem pristanišču. Po tej vesti je tržaški župan izjavil v občinskem svetu, da je le malo verjetnosti o njeni identičnosti. V soboto zvečer so jo resnično zanimali. Tako kaže, da v Rimu zaenkrat še niso naklonjeni vzpostavitvi svobodne cone v Trstu.

BULGANIN O MIROVNIH POGAJANJH Z JAPONSKO

Predsednik sovjetske vlade Bulganin je imel krajši govor na prvem sestanku sovjetske in japonske vladne delegacije, ki te dni v Moskvi nadaljujeta nedavno prekinjene razgovore za sklenitev mirovne pogodbe. Bulganin je med drugim rekel, da sovjetska vlada meni, da bi z normalizacijo stikov ne le prenehalo vojno stanje med ZSSR in Japonsko, marveč bi tudi ustvarili pogoje za gospodarsko in kulturno sodelovanje, kar bi bilo koristno za mir na Daljnem Vzhodu.

Predsednik japonske vlade Hatoyama, ki vodi delegacijo Japonske, pa je izjavil, da tudi Japonska teži za normalizacijo odnosov. Po njegovem mnenju bi se morali zdaj razgovarjati o prekinitvi vojnega stanja, o diplomatskih predstavništvih, o repatriaciji japonskih državljanov iz SZ, o izpolnjevanju konvencije o ribarjenju in o sovjetski podpori Japonski, da bi jo sprejeli v OZN.

Odnosi med KPI in ZKJ

Po desetdnevem bivanju v Jugoslaviji se je vrnila v domovino delegacija Komunistične partije Italije, ki jo je vodil Luigi Longo. Le-ta je pred odhodom prebral na tiskovni konferenci izjavo, v kateri je poudaril, da bo prihodnje sodelovanje med obema partijama temeljilo na načelih proletarskega internacionalizma. Obe partiji bosta sodelovali na podlagi enakopravnosti, nevmešavanja v notranje življenje obeh partij in medsebojnega spoštovanja zadevnih

stališč tudi tedaj, ko ne bi bilo soglasnosti glede posameznih gle-dišč. Vse to bo nudilo možnosti za bratsko kritiko in olajšalo razvoj sodelovanja z drugimi strankami in organizacijami delavskega razreda, ki se sklicujejo na socializem in z drugimi naprednimi gibanji.

Luigi Longo je tudi poudaril, da je Zveza komunistov Jugoslavije sprejela vabilo glede udeležbe na prihodnjem kongresu Komunistične partije Italije.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Različna pojmovanja borbe proti kultu osebnosti

Nedvomna odločnost, s katero so se lotili rehabilitacije Laszla Raika in tovarišev, nas vodi k vprašanju: do kod so države vzhodne Evrope dosepele v destalinizaciji svojega političnega življenja v času po XX. kongresu KP Sovjetske zveze.

Ceprav se ne bi mogli dati določenejši sodbe o vprašanju destalinizacije, pa nam posamezni, čeprav površinski pojavi lahko nakažejo, kaj se dogaja v državah vzhodne Evrope. To, kar je bilo v teh dneh rečeno in napisano ob prenosu posmrtnih ostankov Laszla Raika in tovarišev kaže, da so v tej državi šli najdlje v odstranjevanju težke stalinistične dediščine. Trenutna razpravljanja na Poljskem o delu Sejma, poljske skupščine, in o drugih političnih in gospodarskih vprašanjih, nam na drugi strani kažejo, da se tam najmočneje trudijo, da bi našli nove organizacijske oblike, ki bi bile stvarno jamstvo, da bo življenje države steklo po novi poti. Nasprotno pa ne bi mogli reči, da tudi v Češkoslovaški in Romuniji s tolikim prizadevanjem odstranjujejo posledice Stalinove dobe. Zdi se, da skušajo v teh državah izvesti vse skupaj na mirnejši način in da zaradi tega na primer ne dovolijo, da bi v javnost prodrla glasovi o političnem vrenju v Madžar-

ski ali na Poljskem. V Bolgariji je bila borba proti povečevanju osebnosti spočeta preko Centralnega komiteja, vendar z zelo ozkega političnega izhodišča, ki dejansko onemogoča vsako živahnejšo pobudo članov partije in državljanov sploh. Albanija pa se ne more pohvaliti niti s takšnimi oblikami borbe proti kultu osebnosti, ker tam spet določene predpostavke začenjajo služiti kot povod za sumničenja ljudi, ki skušajo prilagoditi logične posledice dela XX. kongresa KP SZ svoji državi in tankakajšnjim pogojem.

Toda, čeprav je primerjanje razlik v razvoju posameznih držav vzhodne Evrope zanimivo, je politično mnogo bolj zanimivo ugotoviti, katere sile delujejo v tem gibanju naprej. Če si želimo ustvariti celotno sliko in ne samo postranskih pojavov, potem lahko precej določeno pripomnimo, da v Poljski in v Madžarski kažejo najširšo pobudo v tem gibanju naprej široki družbeni sloji na čelu s partijskimi množicami in delavskim razredom. Ta pobuda, kar ni samo zanimivo, ampak tudi politično važno, je v obeh državah dobila določene oblike iskanja novih nacionalnih poti v gibanju za ustvaritev socialistične družbe.

V drugih državah vzhodne Evrope iz teh ali drugih razlogov tako izražene pobude množic ni. V teh državah, zlasti v Albaniji in v Bolgariji, prihaja pobuda za destalinizacijo, za odstranjevanje povečevanja osebnosti, od zgoraj. Tam neprestano iščejo neko visoko izhodišče, na katerem bi zadržali razgovore o teh vprašanjih.

Vendar se je že izkazalo, da določanje ostrih meja razpravljanju, ozioroma šablonsko predpisovanje, kaj je politično oportuno, kaj pa je neprimerno, ne vodi k aktivizaciji množic za demokratizacijo političnega življenja, marveč nasprotno, v pasivizacijo in celo indiferentnost.

Te razlike v političnem gibanju v posameznih državah izvirajo pravzaprav iz dvojnega tolmačenja borbe proti kultu osebnosti. Tam, kjer to borbo tolmačijo kot potrebo, da se iz važnih položajev odstrani ta ali druga politična vodilna osebnost, padajo v idealizem in je razumljivo, da rezultatov ni. Nasprotno pa je opaziti pravilna gibanja v državah, v katerih iščejo takšnemu negativnemu pojavu globlje družbene vzroke in ne ostajajo samo pri borbi proti kultu osebnosti.

Komisija Odbora za organizacijo oblasti in uprave pri Ljudski skupščini LRS ugotavlja v našem okraju uspehe

Vso skrb nadaljnji komunalni graditvi

(Nadaljevanje s 1. strani)
Krivica ter se je zlasti zadržal na zapuščenosti prosvetnega sektorja, ki ima za svoj razvoj na razpolago vse premalo sredstev. Tovariš Voljč je zelo pohvalil redne mesečne preglede, ki jih imajo naše občine glede izvrševanja družbenega plana, prav tako pa tudi uvedeno javno obveščanje o tej situaciji podjetij. Glede okrajne Gostinske zbornice je dodal svojo oceno, da je le-ta sestavljena v glavnem iz samih direktorjev, kar

vsekakor ne more delovati na ustrezno poglobitev družbenega upravljanja v gostinstvu. Glede stanovanjske izgradnje je poudaril, da podjetja in ustanove vse preveč računajo samo na kredite in da se v stanovanjski izgradnji premalo orientirajo na lastno zmogljivost, pri čemer je menil, da bi se dalo v obalnem pasu pridobiti dokaj stanovanjskega fonda z obnovo zapuščenih stavb. To pa bi bilo vsekakor cenejše kakor pa izgradnja novih stavb.

kar najhitreje povečale vanje vložena sredstva.

Ze na sestanku s člani potrošniških svetov je tovariš Krivic ugotovil, to pa je na tem zaključnem posvetu znova poudaril, da so se ti sveti v okraju lepo razvijali ter se vsestransko poglobili v svojo dejavnost. Omenil je tudi potrošniške svete pri grosistih, katerih obstoj in delovanje v tem okraju je verjetno prvo v Sloveniji, če ne sploh v Jugoslaviji. To je med drugimi še en dokaz vsestranskega proučevanja potreb, ki naj jih potrošniški sveti odigrajo. V zvezi z razpravo na sestanku s predsedniki in člani potrošniških svetov v Kopru je tovariš Krivic poudaril, da ne gre, da bi le-ti gledali samo na negativne strani svojih potrošniških svetov, kar je vsekakor koristno, marveč je treba izredno lep razmah teh svetov in njihovo vlogo ocenjevati v celoti, ki pa dá zelo pozitivno sliko. Pohvalil je samoiniciativno sklicevanje sestankov potrošniških svetov, ki so nekateri imeli v kratki dobi svojega obstoja že lepo vrsto koristnih razprav. Prav tako je pohvalil vlogo glasila OO SZDL »Slovenski Jadrani«, ki je tako plodnemu razvoju potrošniških svetov vsekakor močno koristil s svojimi stalnimi napotili glede vloge in konkretnih nalog potrošniških svetov ter družbenega upravljanja sploh.

KLJUČ ZA POŽIVITEV KRAJEVNIH ODBOROV JE V NEKATERIH VZGLEDNIH PRIMERIH NA KOPRSKEM PODROČJU

Vodja tretje anketne skupine, tovariš Pirkovič, se je na osnovi vtisov z divaškega in zunanega koprškega področja, torej pretežno kmetijskih predelov, več zadržal na kmetijski problematiki. Omenil je dobro delovanje krajevnih odborov tam, kjer imajo le-ti konkretne možnosti za reševanje svojih lokalnih problemov. Ponekod pa so krajevni odbori preveč odmaknjeni od občin in njihovih svetov. Po njegovem je treba dati krajevnim odborom kar največje možnosti za delovanje, kakor je to na primer s krajevnim odborom v Skofljah. Tamkaj rešujejo svoje stvari samostojno, tamkaj so zbori volivcev dobro obiskani in plodni. V tem primeru je občina namreč dodeljevala krajevni odboru ustrezna sredstva, ki jih je le-ta racionalno uporabljal. To pa je tisto, kar je zainteresiralo zbere volivcev za živahno razpravljanje in soddločanje.

Glede državnega posestva Crni kal pa je tovariš Pirkovič poudaril nezaželeno povezanost tega posestva z Občinskim ljudskim odborom. Čeprav je družbeno upravljanje na tem posestvu, ki je šele v razvoju, zadovoljivo razvito, bi morala občina in kolektiv posestva poskrbeti za bolj tesno medsebojno povezavo tudi s

pomočjo sveta za kmetijstvo, saj bi v nadaljnji osamljenosti to sicer dobro uspevačo posestvo spričo ogromnih družbenih sredstev, ki so vložena vanj, ne moglo odigrati tiste pomembne družbeno-politične vloge, ki bi jo v zvezi s preobrazbo naše vasi in v zvezi z razvijanjem socialističnih odnosov na vasi moralo odigrati. Podobno ugotovitev glede slabe povezave med zadrugo in občino je tovariš Pirkovič iznesel tudi glede KZ Bertoki, ki je sicer razvila globoke korenine družbenega upravljanja in razvoja socialističnih odnosov na vasi, ne da bi se pri ustrezni povezavi z občinskim ljudskim odborom te stvari še popolneje razvijale v občo korist in vzgled.

UČINKOVITEJE ISKATI SKRITE REZERVE

Predsednik Občinskega ljudskega odbora iz Kranja, tovariš Vinko Hafner, pa je dopolnil razpravo članov anketne komisije z osvetlitvijo vprašanja glede odnosov občine v sedežu okrajnega središča napram Okrajnemu ljudskemu odboru in obratno. Tovariš Hafner se je zavzel za smotno pomoč Okrajnega ljudskega odbora prizadetemu občinskemu ljudskemu odboru, ki mu je brezpogojno treba varovati občinske kompetence, če želimo na področju družbenega upravljanja razvijati vso potrebno iniciativno tega ljudskega odbora.

Ob koncu je tovariš Krivic na kratko strnil ugotovitve te zaključne razprave ter jih dopolnil še z nekaterimi svojimi dodatnimi ugotovitvami: v okraju so očitno doseženi pomembni rezultati, ki pa jih ljudje vse premalo opazijo. Po podjetjih je vse preveč govorjenja, češ da so jim potrebna nova in nova sredstva, po drugi strani pa je vse premalo iskanja skritih rezerv pri doslednejšem izkoriščanju vseh obstoječih kapacitet. Bolj se je treba usmerjati v okraju na tiste gospodarske panoge, ki bodo

Za šest in pol milijard din pogodb z inozemstvom

Slovenska industrija si je utrla pot na svetovno tržišče

Prvi sejem izvoznega blaga Jugoslavije, ki je bil v Ljubljani v začetku oktobra, si je ogledalo nad 26.000 obiskovalcev, med njimi okrog 400 gostov iz Italije, Avstrije, Nemčije, Bolgarije, ČSR, Velike Britanije, Švedske, Poljske, Francije, Turčije, Nepala in Amana.

Uspeh te razstave so bili zelo ugodni komercialni zaključki v vrednosti 6,5 milijarde dinarjev. Naša podjetja so podpisala prodajne pogodbe za telefonske aparate in številce za Anglijo, za medeninate palice z Avstrijo, za armature s Francijo, za stole in pohištvo iz upognjenega lesa z Anglijo, ZDA, Avstrijo in Holandijo, za okovje s Švico, za kose in srpe z Grčijo, za tkanine in volno z Avstrijo, Grčijo in Nemčijo, za šolske mikroskope in druge izdelke tovarn optičnih in stekloplohaških izdelkov s Turčijo, za emajlirano posodo z Avstrijo, za sadje in sadne proizvode z Avstrijo in Nemčijo, za cement z Indijo, za usnjene in galanterijske izdelke z Nemčijo in z Dansko, za športne predmete z Anglijo in Nemčijo, za perutnino z Italijo, za budičke z Južno Afriko, za reketne in smuči z Nemčijo in za premost z Avstrijo.

Kaže, da je ta prvi sejem izvoznega blaga Jugoslavije ustvaril nove poslovne stike med našimi proizvajalci in inozemskimi tržišči. Bil je tudi prvi sejem te vrste v Evropi in je, čeprav le kot poizkus, po svojih komercialnih in vzgojnih uspehih dokazal, da so podobne prireditve v prid našemu gospodarstvu. Gospodarsko razstavišče v Ljubljani bo tudi prihodnje leto v avgustu priredilo podobno razstavo.

Predsednik zveznega komiteja za zunanjo trgovino Hasan Brkić je po ogledu sejma izjavil med drugim: »Splošni vtis razstave dokazuje, da se je slovenska industrija, ki je ustvarila temu sejmu značaj, najbolj od vseh jugoslovanskih uspešna uveljaviti na svetovnem tržišču.«

Pomembno za kmetijstvo

Po daljših in podrobnih pripravah je pripravljalni odbor koprške kmetijske proizvodnje zveze sklical za jutri, v soboto, ustanovni občni zbor v Kopru. O programu prve proizvodne poslovne zveze v našem okraju bomo podrobneje še poročali. Obnovitveni program, ki je napravljen za obdobje 5 let in posebej še za prihodnje leto, je pripravljalni odbor že razposlal vsem zadrugam in delegatom v proučitev.

Koprška proizvodna poslovna zveza zajema področje občin Koper, Izola in Piran; te imajo skupno 36.861 ha površine. Od tega je 20.737 ha obdelovalne zemlje, 4.249 ha travnikov in pašnikov, 5.234 ha gozdov in 6.554 ha nerodovitne zemlje. Na tem področju je 15 splošnih kmetijskih zadrug, ki bodo članice proizvodne zveze, ter osem kmetijskih posestev.

Po statistiki iz leta 1955 je bilo na tem predelu okrog 120.000 oljk, 80.000 češenj, 30.000 smokov, 25.000 hrušk, 14.000 breskev, in 31.000 drugih sadnih dreves. Vinogradov je 2.730 ha z okrog 13 milijonov trt. Po isti statistiki je bilo 8000 glav goveje živine, 470 konj, 2600 oslov, 154 mežgov in mul, 2500 ovac, 4500 svinj, okrog 50.000 glav perutnine, čebelnih panjev pa 800. Kar pa zadeva mehanizacijo, je na področju koprške proizvodne zveze sedaj 48 traktorjev s 53 traktorskimi plugi, 40 enosnih vlačilcev, 22 motornih škroplilnic, 12 motornih kosilnic, 17 namakalnih naprav in 8 mlatilnic. ru

Člani seminarja v Sežani

Široka ideološko-vzgojna akcija

Politični seminarji ZK

Ta teden je organiziral OK ZKS Koper ideološke seminarje za sekretarje osnovnih organizacij ZK in za člane občinskih predavateljskih aktivov. Seminarji so istočasno pri vseh devetih občinskih komitejih ZK našega okraja.

Namen seminarjev je globlje in vsestransko spoznati obiskovalce s splošnimi gospodarskimi vprašanji, z možnostmi nadaljnjega razvoja socialističnih odnosov na vasi. jih usmeriti k poglobljanju upravljanja, jim prikazati osnove naše zunanje politike, posebej pa še vlogo osrednjega, to je, subjektivnega činitelja v našem celotnem družbeno političnem in gospodarskem življenju.

Za uspešno izvajanje seminarjskega programa, ki bo z jutrišnjim dnem zaključen, se je poizkušalo trudilo 22 izbranih predavateljev, ki so imeli širom okraja skupaj 48 predavanj. Po predavanjih, ki so povsod izzvala temeljite razprave — pogosto do poznega večera, so predavatelji odgovarjali tudi na mnoga postavljena vprašanja. Seminarje je obiskovalo nad 300 udeležencev, ki so po večini izrazili željo, naj bi tudi v bodoče prirejali podobne seminarje, saj jim bo pridobljeno znanje zelo koristilo pri njihovem vsakodnevnem političnem delu, hkrati pa jim pomagalo tudi premagovati težave in globlje, s šir-

ših vidikov, razumevati naloge na njihovih delovnih mestih.

Občinski komiteji so že napravili načrte za nadaljne seminarje, ki naj bi jih obiskovali prav vsi člani ZK v našem okraju. Izvesti jih nameravajo v zimskih mesecih, medtem ko nekateri občinski komiteji začnejo s temi seminarji že prihodnji mesec. S. B.

Velik uspeh kraških živinorejcev

Kraški živinorejci so znani, da vzrejujejo zelo dobro plemensko živino sivorjave pasme. Kljub skromni krmi je njihova živina zdrava in odporna proti raznim boleznim in vremenskim neprilikom. To je predvsem posledica večkratne odbire in skrbne vzreje podmladka najboljših krav in to pod strokovnim vodstvom članov zadrugne živinorejske službe. Zato ni čudno, da ima skoraj večina kraških krav molznost okrog 3000 litrov letno. Povpraševanje po primorskem govedu je veliko, predvsem v Makedoniji in Srbiji, kamor so kraški živinorejci prodali letos okrog 250 glav plemenske živine sivorjave pasme.

Uspehi letošnjih živinorejskih razstav v Dutovljah, Slivju in Ilirski Bistrici ter pet sejmov plemenske živine, od katerih sta najbolj uspela sejma v Sežani in Prestranku, nam to najbolj zgovorno potrjuje.

Na sežanski sejmu so zadrugniki prignali 96 glav živine, prodali pa jih 57, največ v druge jugoslovanske republike. Cene so bile za rejce ugodne, saj so iztržili cca 127.000 dinarjev na glavo živine. V Prestranku pa so dosegli celo ceno 132.000 dinarjev za kravo z rodovnikom in 124.000 dinarjev za telico. Na ta sejem so prignali 44 glav goveje živine, prodali pa so jih 31.

Posvetovanje brez vabljenih

Okrajni odbor SZDL v Kopru je pred dnevi sklical posvetovanje upravnikov kmetijskih zadrug, da bi se s člani iniciativnega odbora mladih zadrugnikov pri OZZ v Kopru in s predstavniki množičnih organizacij ter društev pogovorili o delu mladih zadrugnikov in o njihovi nadaljnji vzgoji. Od 48 upravnikov kmetijskih zadrug s področja koprškega okraja se je posvetovanja udeležilo le 5. To da nehoče slutiti, da v vodstva kmetijskih zadrug še ni prodrla težnja po vključevanju mladine v upravljanje zadrugništva. Kaže, da nekatere kmetijske zadruge še vedno z nezaupanjem gledajo na delo kmečke mladine.

Udeleženci posvetovanja so po daljši razpravi sklenili predlagati, da bi v okraju povečali število kmetijskih nadaljevalnih šol od 6 na 17. Take šole naj bi bile še v Dekanih, Marezigah, Šmarjah, Luciji, Ravnju, Dutovljah, Stanjelu, Tomaju, Obrovu in na Premu. Kmečki mladini bi nudile potrebno izobrazbo za boljše izvajanje sodobnih agrotehničnih mer tako v zadrugnem, kakor tudi v privatnem kmetijskem gospodarstvu.

TEDENI DNI PO Jugoslaviji

MODERNIZACIJA SOLARNE PRI ZADRU.

Solarno v Ninu pri Zadru bodo letos znatno povečali in razširili. V ta namen je Narodna banka odobrila kredit 32 milijonov dinarjev. Sedaj zavzema solar na pri Zadru 700 tisoč kvadratnih metrov, do začetka prihodnjega leta pa jo bodo razširili na milijon kvadratnih metrov. Zato bo njena zmogljivost 600 vagonov soli na leto.

IZVOZ V SEPTEMBRU. Jugoslovanski izvoz v septembru je presegel po dosedanjih podatkih vrednost 8 milijard dinarjev. Skupna vrednost izvoza v prvih devetih letošnjih mesecih znaša okrog 67 milijard dinarjev, medtem ko je bila lani v istem času 51,7 milijard dinarjev.

KONGRES KMETIJSKIH DELAVCEV. Predsedstvo centralnega odbora Sindikata kmetijskih delavcev in uslužbencev je sklenilo, da bo kongres kmetijskih delavcev in uslužbencev Jugoslavije 12. in 13. novembra v Osijeku. Na kongresu bodo poročali o dosedanjem delu in o bodočih nalogah kmetijskih in gozdarskih delavcev v Jugoslaviji.

UVOZ KMETIJSKIH STROJEV IZ SZ. Jugoslovanska zunanjetrgovinska podjetja bodo začela v kratkem pogajanja s sovjetskimi izvozniki o realizaciji dela investicijskega posojila, ki med drugim predvideva tudi nabavo kmetijskih strojev v vrednosti 5 milijonov dolarjev. Na podlagi jugoslovansko-sovjetskega sporazuma bo kupila naša država v petih letih za okrog 22 milijonov dolarjev kmetijskih strojev.

POHIŠTVO ZA 36—56 TISOČ DINARJEV. Podjetje »Vrba« v

Banji Luki je začelo izdelovati preprosto in praktično pohištvo za ceno od 36 do 56 tisoč dinarjev. Tako bodo potrošniki zadovoljni, ker si bodo lahko po nizki ceni opremili stanovanje.

HAJKA NA MEDVEDE. V Bosni so pred kratkim organizirali dvodnevno hajko na mdevede. V tem boju so lovci od 56 medvedov, kolikor so jih zasledili, ubili devet, 6 pa so jih ranili. Eden izmed ubitih medvedov je bil težak 400 kg. Medvedi so sicer zaščiteni, ker pa so se zelo razmnožili, je bilo treba njihovo število omejiti.

NOVE JAMSKE STOJKE. Strojna tovarna v Trbovljah bo ta mesec izdelala že drugo serijo jamskih stojk in jih razposlala po jugoslovanskih rudnikih. Prva poskusna serija 1000 kosov jamskih stojk se je zelo dobro obnesla, tako da bodo v drugi seriji izdelali 2.000 komadov. Te stojke so izboljšane še v toliko, da so zaščitene proti rji.

»LJUDSKI SPREJEMNIK« ZA 13.000 DINARJEV. »Radio-industrija« v Zagrebu pripravlja mali radijski sprejemnik, imenovan »Ljudski sprejemnik«. Stal bo 13.000 dinarjev. S tem radijskim aparatom bo moč poslušati vse naše in številne evropske radijske postaje.

KROMPIR »727«. Na Gorenjskem so pridelali večjo količino krompirja, ki ga imenujejo »727«. Seme je rezultat križanja različnih sort, po katerih je dobil novi krompir tudi ime. Vsaka številka pomeni namreč določeno sorto. Kmetje pričakujejo, da bo krompir »727« v hipu osvojil tržišče, ker je zelo okusen.

Kako upravljamo

Problemi, ki tiščijo prebivalce Ilirske Bistrice Stanovanjska skupnost mora povečati svojo dejavnost

Stanovanjska skupnost v Ilirski Bistrici, ki je bila ustanovljena 1. junija 1955, upravlja 46 zgradb in eno barako. Vsota zavarovalnine teh stanovanjskih zgradb znaša nad 221 milijonov dinarjev letno, za najemnino pa dobijo 3.134.640 dinarjev letno. Iz teh sredstev popravljajo stavbe, ki so potrebne večjih obnovitvenih del in zahtevajo znatno več denarnih sredstev za redno vzdrževanje, kot jih imajo sedaj na razpolago. Zaradi tega je občinski ljudski odbor dodelil stanovanjski skupnosti za najnujnejša popravila v posameznih zgradbah.

V vseh zgradbah so hišni sveti, le v eno ali dvostanovanjskih hišah so oskrbniki. Njihovo delo je zadovoljivo, ker pravočasno odpravljajo okvare na strehah, na vodovodih in električnih napeljavah in sproti odstranjujejo vse manjše okvare. S tem so marsikaj obva-

rovali stavbe večje gmotne škode, ki bi nastala z zavlačenjem popravil. Stanovanjska skupnost in upravni odbor stanovanjske skupnosti, kakor tudi hišni sveti, pa se za sedaj sestajajo še vedno poredko in bodo morali svoje delo oživeti, predvsem pri odstranjevanju malomarnega odnosa najemnikov stanovanj do splošno ljudske imovine.

Občinski družbeni plan predvideva, da bodo letos ostvarili nad 20 milijonov din stanovanjskega sklada. V prvem polletju so že zbrali skoraj 11 milijonov dinarjev in uporabili 1.555.000 dinarjev za vzdrževanje stanovanj.

Posnemanja vredno

SKRB KZ MAREZIGE ZA MLADE ZADRUŽNIKE

Za ustanovitev aktivov mladih zadrušnikov v našem okraju so se doslej resno zavzele le nekatere kmetijske zadruge, ki so jih tudi gmotno podprle. Tu velja omeniti predvsem KZ Marezige. Organizirali so tridnevni tečaj mladincev za uporabljanje motornih škroplilnic in so jim jih tudi izročili v upravljanje. V aktivu je blizu 30 članov, večinoma iz Marezige. Med njimi se čedalje bolj pojavlja zanimanje za poedine panoge kmetijstva. V načrtu imajo, da bodo organizirali kombinirane šoferske tečaje. Zadalji so si tudi nalogo, da bodo v svoj aktiv pritegnili še ostalo mladino. Zdalej se pripravljajo za tradicionalni sejem, ki je pri njih vsako prvo soboto v novembru.

Še celo bi bilo prav . . .

Če bi v podjetju »Vino Koper« odgovorni organi nekoliko bolj pazili na to, komu dajejo v popravilo svoje elektromotorje in pa tudi druge, popravila potrebne stroje. Tako se ne bi dogajalo, da morajo terjati za povračilo že plačane vsote denarja za opravljena popravila. Zgodilo se je namreč, da sta dve privatni »elektropodjetji« (v Izoli in v Kopru) te elektromotorje tako temeljito »popravili«, da so že pri poskusnem obratovanju pregoreli. Se sama sreča, da so jih v podjetju preizkusili še pred navalom glavnega dela zdaj ob trgatvi, da so jih lahko še pravočasno dali v popravilo strokovno usposobljenemu elektropodjetju v Skofjo Loko.

Seveda so »mojstri skaze« svoje

Triletna industrijsko-kovinarska šola v Kopru

Razpis za sprejem gojencev

Industrijsko-kovinarska šola v Kopru razpisuje vpis v I. letnik za šolsko leto 1956-57. V šolo se lahko vpišejo mladinci od dopolnjenega 14. do 17. leta starosti, ki so uspešno dovršili najmanj 6 razredov osnovne šole, oziroma 2 razreda gimnazije. V izjemnih primerih bo posebna komisija dovolila vpis mladincem z nižjo šolsko predizobrazbo.

Učenci iz oddaljenejših krajev, ki bodo sprejeti v Industrijsko-kovinarsko šolo, bodo lahko imeli popolno oskrbo v Vajenskem domu. Višina oskrbine znaša 5.950 din mesečno. 3.100 din plača podjetje, ki bo učenca zaposlilo po končanem šolanju, razliko v višini 2.850 din pa krije posameznik.

Absolventi šole bodo dobili zaposlitev predvsem v tovarni motornih koles »TOMOS« Koper, »MEHANOTEHNIKA« Izola, »LADJEDELNICA« Piran, »ERMA« Šmarje, »LAMA« Dekani itd.

Rok za vlaganje prošenj je do 30. oktobra 1956.

Prošnje je nasloviti na Ravnateljstvo Industrijsko-kovinarske šole v Kopru.

Prednost pri sprejemu bodo imeli otroci padlih borcev in žrtev fašističnega terorja.

K prošnji priložite: a) rojstni list, b) zdravniško spričevalo, c) zadnje šolsko spričevalo.

Ravnateljstvo
Industrijsko-kovinarske šole
v Kopru

V takem primeru je prav tako prizadet ugled organov delavskega samoupravljanja, zato je treba premisliti, za koga zastaviti besedo

Organi obmejne službe so dobili iz Pirana obvestilo, da namerava uslužbenec tovarne mila Salvetti odpotovati v Trst in ostati tamkaj. Da bi mu to namero preprečili, so Janezu Weiblu zadržali propustnico maloobmejnega prometa.

Da bi tega ne bili nikoli napravili! Sprožili so namreč pravo bur-

Čigav je Zadrudni dom na Tatrah?

Na Tatrah so pred leti zgradili prebivalci Tatr, Kozjan in Rjavč zadrudni dom, ki je zakonita last zadrušnikov vseh treh vasi. Zato je skoraj nerazumljivo, da o njegovem uporabljanju odločajo le upravičenci ene vasi. Na pobudo nekaterih so namreč sklenili, da del šolskih prostorov preuredijo za skladišče poslovalnice Kmetijske zadruge Slivje.

Ko so gradili zadrudni dom v letih 1948 do leta 1953, se Kmetijska zadruga Slivje ni zanimala za gradnjo in je le zaslugi bivšega okrajnega tajništva za prosveto in kulturo v Sežani, ki je dalo na razpolago 3 milijone dinarjev za dograditev šolskih prostorov z dvorano v zadrudnem domu. Ta dvorana pa ne služi v prosvetne namene, temveč za skladišče KZ Slivje. Izgovor, da je dvorana vse leto nujno potrebna KZ zaradi odkupov poljedelskih pridelkov in sadja, ni upravičljiv, ker traja čas odkupa le mesec ali dva. Zaradi tega tudi ni mogel na Tatrah gostovati potujoči kino.

Pred dnevi je bil na Tatrah sestanek odbornikov te vasi, ki naj bi odločali o šolskih prostorih v domu. Na sestanku niso povabili odbornikov obeh drugih vasi in so sklepi sestanka o tem vprašanju verjetno bolj ali manj enostranski. Bolje bi bilo, da bi se na tem sestanku vodilni ljudje zadruge pogovorili o izboljšanju dela v svoji poslovalnici na Tatrah, o skladiščih brez vrat, ne pa o zmanjšanju števila šolskih prostorov, ki so dograjeni, da služijo svojemu namenu s pomočjo investicijskega kredita bivšega okrajnega tajništva sveta za prosveto in kulturo v Sežani.

Prizadeči

jo protestov in intervencij. Sindikalna organizacija v Salvetti in pa Delavski svet tovarne sta zelo prizadeto intervenirala in zastavljala svojo besedo v korist imenovanega. Prizadeti organi so celo mislili pri vsem tem, da je bila informacija o nameravanem pobegu Janeza Weibla lažna in so mu zato hoteli vrniti propustnico. Ko so ga iskali, da mu jo izročijo, pa so ugotovili, da jo je medtem že po-brisal čez mejo . . .

Menim, da k temu ni potreben poseben komentar. Dogodek je vrigel kaj čudno luč tako na delavski svet kot na sindikalno organizacijo v tovarni mila, ker sta se potegovala za tako dvomljivega človeka. Tudi na te stvari je treba paziti — eno je upravičljiva skrb za človeka, drugo pa je kriterij, ki se ga taki in podobni forumi poslužujejo pri obravnavanju tako delikatnega vprašanja. Težak udarec, ki ga je ob tem dogodku utrpel ugled organov delavskega samoupravljanja in sindikalne podružnice v tovarni Salvetti, je dobra šola tudi za druge, ki bi se kdaj znašli v podobnem položaju.

rb

Za boljšo preskrbo potrošnikov primanjkuje trgovin

Čeprav je na področju občine Ilirska Bistrica 18 trgovskih obratov državnega in 13 zadrudnega sektorja, je preskrba s potrošnim blagom predvsem na podeželju nezadovoljiva. Še vedno so predeli, v katerih morajo vaščani prekolobiti do 15 kilometrov razdalje, če hočejo priti do prve trgovine. V tem pogledu je najslabše stanje na področju vasi Starod, Pavlica, Studena gora, Sabonje, Prelože, Celje in Veliko Brdo.

Izbira potrošnega blaga, ki je v Ilirski Bistrici zadovoljiva, ni najboljše v vaških trgovinah, predvsem kar se tiče kvalitete blaga in asortimentov.

Bilo bi prav . . .

... če bi trgovsko podjetje »Snežnik« v Ilirski Bistrici dalo salamo pred prodajo v pregled pristojnim organom, da bi ugotovili njeno kakovost;

... če bi grosistična podjetja z živili ne vsiljevala poslovdjem trgovin v prodajo blaga, ki je zastarelo ali pa napačno deklarirano;

... če bi gostiše »Na klancu« v Valodoltri s Splošno gradbenim podjetjem iz Nove Gorice asaniralo svoje objekte, da ne bi tekale odplake v občestni jarek, povzročale smrad in gojišče bacilov.

Naloge socialistične trgovine

(Nadaljevanje)

Vpliv potrošnikov na poslovanje trg. podjetja ali poslovalnic je šibak, ker se ne izvaja stalno in načrtno, temveč občasno in to najpogosteje le v obliki bolj slučajnih pripomb ali izbruhov posameznih strank, ki nezadovoljene protestirajo zoper to ali ono očitno malomarnost, nerednost in podobno. Dodajmo še, da uvedbo sistema registriranih stalnih odjemalcev (nakupne knjižice) ovira tudi zastarelo naziranje mnogih potrošnikov, ki mislijo, da je bistvo sistema stalnih strank z nakupnimi knjižicami — nakup na kredit, kar pa ni nujno!

S preusmeritvijo našega gospodarstva, ki se zrcali v letošnjem družbenem planu, pa se uveljavlja povsem drugačno ozračje tako v proizvodnji kot v trgovini. Zaloge, ki so se začele nabirati v skladiščih številnih proizvodnih in tudi trgovskih podjetij, navajajo proizvajalce k iskanju trga in prilagojevanju proizvodnje dejanskim potrebam potrošnikov. To pomeni, da navajajo zaloge v proizvodnji proizvajalce k iskanju odjemalcev — trgovskih podjetij na veliko. Slednja z večjim prizadevanjem na malo in končno tudi trgovska podjetja na malo si danes že v večji meri žele zagotoviti kolikor mogoče širok krog stalnih odjemalcev.

Prednosti sistema stalnih strank

Med činitelje, ki v današnjih okoliščinah dopuščajo in zahtevajo uvedbo sistema stalnih odjemalcev, velja naštetih predvsem:

1. V večjem obsegu kot doslej zagotovljen promet, na katerem je zainteresirano sleherni trgovsko podjetje ali poslovalnica, ki posluje na zdravih temeljih.

2. Olajšana nabavna služba trgovskega podjetja in to toliko bolj, kolikor bolj si kolektiv podjetja prizadeva razširiti krog stalnih odjemalcev ter spoznati in ustreči njihovim potrebam in željam. Slednje je kajpak v prid tudi potrošnikom.

3. Prihranek na času, tako za prodajno osebo kot tudi za odjemalce. Več kot verjetno je namreč, da bodo stalne stranke svoje potrebščine nakupile enkrat ali dvakrat v mesecu. Za večje količine nabavljenega blaga hkrati (trgovine z živili) ali za vsakodnevni redni nakup nekaterih dobrin (n. pr. kruh) s strani večjega števila stalnih odjemalcev je spričo sistema stalnih strank mnogo lažje uvesti dostavo blaga na dom. Osebe trgovine pa more večje količine (n. pr. mesečne obroke) blaga za stalne odjemalce pripravljati v mrtvem času, to je v času, ko v trgovini ni strank.

4. Sistem evidentiranih stalnih strank, to je stalnih odjemalcev z nakupnimi knjižicami, omogoča pregled, oziroma kontrolo glede udeležbe potrošnikov na dobičku. Udeležba potrošnikov na dobičku predstavlja kot znano materialno osnovo potrošniških svetov.

5. Stalnim odjemalcem nudijo nakupne knjižice vsaj delno pregled nad sestavo (strukturno) stroškov gospodinjstva, omogočajo pa tudi kontrolo nad morebitnimi računskimi napakami (seštevanje) s strani prodajalca.

Opozorilo članom potrošniških svetov

Potrošniški sveti pri trgovskih podjetjih, oziroma poslovalnicah, ki imajo pogoje za uvedbo sistema stalnih odjemalcev z nakupnimi knjižicami (posebno trgovine z živili), upravnemu odboru trgovskega podjetja priporočijo takojšnjo uvedbo nakupnih knjižic in dštavo blaga na dom. Potrošniški sveti pa naj vplivajo tudi na stalne odjemalce, da bodo večino potrebščin nakupili v mesecu ter s tem prihranili čas sebi in delavcem v trgovini.

KADRI V TRGOVINI

Na splošno je še vsek preveč razširjeno mnenje, da za opravljanje trgovskih poslov ni potrebno neko posebno obsežno znanje; da gre pri tem za posle, za katere je kmalu kdo dober.

Celo v primeru, da je takšna sodba rezultat površnega opazovanja dela, ki ga opravlja recimo nek prodajalec v prodajalni splošne kmetijske zadruge nekje na deželi ali v prodajalni v nekem manjšem mestu, smemo trdit, da nima takšna sodba nič skupnega z dejanskim značajem in pomenom takega dela; da tu niti ne omenjamo poslov, ki postajajo vse bolj zapleteni, kot pridemo od trgovine na drobno na trgovino na debelo ali celo na izvozno-uvozno dejavnost.

Zato je razumljivo, da zahtevajo naši predpisi od mladih ljudi, ki se želijo izučiti trgovskega poklica, vsaj 4 razrede gimnazije, oz. popolno osemletko. Takšna minimalna šolska predizobrazba je tem bolj potrebna v našem času graditve socialističnih družbenih odnosov, saj predstavlja prav blagovni promet nasploh tisto področje gospodarskega udejstvovanja, kjer so resni spodrsrlaji razmeroma najlažji. O škodi, ki tako nastaja za družbo kot celoto, ni treba posebej govoriti.

Opozorilo članom potrošniških svetov:

V koprskem okraju zaposluje trgovina okrog 900 delavcev, nameščenec in vajencev. V strokovni usposobljenosti teh ljudi so zapustili zelo vidne sledi vojna in prva povojna leta. Kvalificiranih je namreč le okrog 50%, ostali so polkvalificirani in nekvalificirani. Pri tem je treba omeniti, da zaposluje lahko trgovina le zelo majhno število ljudi, ki so nekvalificirani ali le polkvalificirani; značaj posla je povsod (v skladiščih in prodaji tak, da zahteva kvalifikacijo (ravnanje z živili, skrb za sanitarno-higiensko plat v prodaji živil, obsežno znanje blagovnanstva, strokovne kalkulacije, jezikovno znanje — tudi tuji jeziki itd.).

Za odpravo teh pomanjkljivosti si je v okraju doslej prizadevala Trgovinska zbornica. Njena naloga je, da uresniči predpise ob koncu leta 1955 izdanega Pravilnika o strokovni izobrazbi delavcev in nameščenec v trgovini. Po tem Pravilniku bo konec leta 1958 moral pustiti delo v trgovini in si poiskati svojemu znanju in strokovni usposobljenosti primerno, drugo zaposlitev vsakdo, ki sedaj dela v trgovini, pa dotlej ne bo izpolnil pogojev, ki jih določa ta Pravilnik.

Kitajske in korejske pravlice

Pred kratkim so izšle v Kopru v krasno opremljeni knjigi »KITAJ-SKE IN KOREJSKE PRAVLJICE«, ki sodijo nedvomno med naše najlepše mladinske knjige. Izdala jih je Primorska založba, Lipa. Knjigo, ki je izšla lani v leningrajski založbi »Lenizdat« v 200.000 izvodih, je prevedel Jože Zupančič, originalne korejske in kitajske ilustracije je prerisal Otmar Gašperlin, ki je izvršil tudi redakcijo slikovnega materiala (36 vinjet, 41 polstranskih in 8 celostranskih dvobarvnih ilustracij).

Številčno koprsko založba res nima mnogo mladinskih izdaj, ker je za to poklicana predvsem Mladinska založba, vendar je že z dosedanjimi izdajami potrdila, da ima pri izbiri srečno roko. To velja predvsem za najnovejšo izdajo, ki bo razveselila slehernega otroka in marsikaterega odraslega občudovalca pravljic.

Dandanašnji človek, ves v objemu hrupne civilizacije in pod ne-nenim pritiskom modernega sveta, se v prostih urah kaj rad za-

teče v mirnejše tokove davnih časov. Prav gotovo pa v redko kateri literaturi najdemo toliko očarljive lepote in plemenitosti kot prav v orientalskih pravljicah. Za vsako še tako enostavno zgodbo tiči izredna modrost ali resnica, ki daje slutiti neizmerne zaklade prastarih kultur. Povsod pa je v ospredju človek in boj za človečnost.

Izbor pravljic je izredno posrečen, saj segajo na skoraj vsa glavna področja človekovega udejstvovanja. Otrok si bo ob branju krepil domovinsko ljubezen, ki jo je često treba dokazati v najtežjih pogojih in se tudi žrtvovati, znal bo ceniti svoje ljudstvo, vzgajal se bo v pogumnega borca za svobodo. Bogato branje ga bo navdajalo z ljubeznijo do sočloveka, bistrilo mu bo čut in etično in estetsko vrednotenje, ga navdalo s pridnostjo in spoštovanjem do preproste delovnega ljudstva. Spoznal bo nepoštenje in pohlep, sleparstvo in skopuštvo, nevhvaležnost ter še mnoge človeške slabosti. Čudovita pravljica ga bo popeljala po raznih poteh, srečal se bo z izrednimi dogodki, vsepoved bo otrok z dogajanjem čustveno trdno povezan. Nikjer ni fantastičnih zapletov ali nerazumljivih skrivnosti, vse življenje odseva iz jasnih in

enostavnih pripovedi. In prav zaradi tega lahko vzgojno bistvo teh pravljic vpliva na otroka tako neposredno. Skušal si bo odgovoriti, kako bi v podobnih primerih ravnal sam in prijetno mu bo, ko bo spoznal, da bi v vsem posnemal hrabrega in poštenega junaka.

Pravljice bodo pokazale bralcu nekatere značilnosti daljne Kitajske in Koreje, ki v novejšem času tudi otrokom nista več popolnoma neznani deželi. K temu bodo pripomogle predvsem prekrasne originalne ilustracije, ki bistveno dvigajo vrednost knjige. Njih lepota je izredno pestra, nevsakdanja. Otrok bo spoznal staro nošo tamkajšnjih ljudi, njih življenje, boje in navade. Začutil bo človeško povezanost s tem daljnim ljudstvom, tvorcem najstarejše kulture, z ljudstvom, ki že iz pradednih ljubi svobodo, ceni materinsko ljubezen ter s tovarištvom in brat-sko povezanostjo, z vero v življenje in v svobodo pogumno prenaša tudi najtežje preizkušnje.

—ks

Dijaki bodo izdajali „Brinje“

Jesen. Kamnita pokrajina, na njej samotni prebivalec — brin. Tiho in mirno stoji, le kadar sapa močnejše potegne, lahko zaniha bo-deče veje in na njih drobne, tem-ne plodove. Tu in tam mu z vetrom pošlje šumeč pozdrav prav tako samotni bor — ali pa se do-takne njegovih igel vrisk otrok, ki pasejo in tekajo mimo. Včasih se tudi ustavi ob njem — saj so si dobri znanci. In ko odhajajo, jim on — kljub temu, da ga boli — podari drobno, živo vejico.

Sedijo v klopih resno, skoraj svečano — prvi sestanek odbora novega dijaškega lista dijakov niž-je gimnazije v Ilirski Bistrici. Do-menili so se že, da bo list izhajal na majhnem formatu, da ga bodo tiskali s šapirografom, (nikakor ne smejo pozabiti ilustracij) in da bo imel leposlovni, splošni in zabavni del, pa še nekaj prostora bo ostalo za fizikulturo, ki ima navdušene pristaše na tej gimnaziji.

List bo izšel v kratkem. »Zani-manja je veliko, le dijaki so malo boječi pri oddajanju prispevkov,« pravi Albin. Ni čuda, saj bo nji-

hovo delo nenadoma postavljeno pred sodbo mnogih.

Najbolj živahno, skoraj živo po-stane ozračje, ko izbirajo listu na-slov. Koliko so jih že sprejeli in koliko ovrgli! »Naslov mora pove-dati, da je list iz Bistrice, pa tudi to, da so v njem drobni napori mnogih dijakov,« pravi Rajo. Ni lahko! »Klas naj bo!« »Pri nas ni žitnih polj!« »Bistri potok!« »Ah, to ni nič!« Kot po naključju polo-ži Metka na klop vejico brinja — popoldne jo je utrgala na paši. Pogleda jo: »Naj bo Brinje!« »Brinje!« so vzklikli vsi — vese-lo, skoraj olajšano — ko da se končno našli prav tisto, kar so s tako vnemo dolgo iskali. Zazdelo se jim je, da je po razredu zadišalo trpko in domače.

Majhno vejico brinja z drobnimi, temnimi jagodami poklanjajo v Tednu otroka dijaki nižje gimnazije v Ilirski Bistrici svojim materam, očetom in vsem, ki jo žele sprejeti.

Iz Zagorja na Pivki

Sproščeno so zaživeli mladi igralci Mila in Rafo Kovačev, Anica in Lado, Marička in Daro — člani krožka Mladih — v nedeljo 14. oktobra na domačem odru, v Puget-jevi komediji »Dnevi naše sreče«. Zadovoljni so bili in veseli ob njihovem prvem, toda krepkem koraku.

Brez dvoma pa so dokazali dvo-je: da se da z dobro voljo — pa čeprav z najpreprostejšimi sredstvi — uprizoriti tudi zahtevnejše delo in da tudi smiselno izbrana dela iz svetovne dramatike za našo vas niso »pretežka«, da jih tudi pre-prosti ljudje razumejo in so jih veseli.

R

Lokev pri Divači

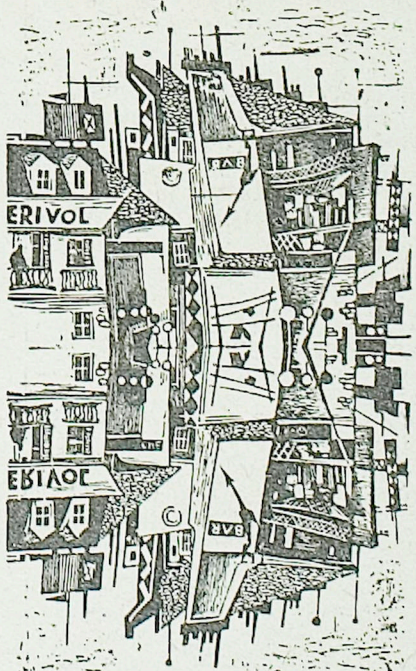
Ze dolgo se nismo nič oglasili, čeprav ne spimo z odprtimi očmi podnevi kot nekateri trdijo. Naše prosvetno delo v pretekli sezo-ni res ni bilo tako plodno kot običajno. Igrali pa smo petdejanko »Lovski tat«, s katerim smo gostovali po različnih krajih, celo v Bazovici. Res da je pevski zbor, ki je bil v Lokvi nekdanje zelo močan, v pretekli sezoni le malokdaj nastopil, upajmo, da bo v prihodnje bolj.

Danes pa vsem povemo sledeče: v nedeljo dne 21. oktobra popoldne bo v Lokvi pri Divači gostoval »Gorenjski kvintet«, ki bo iz-vajal koncert narodnih in umet-nih pesmi, vmes pojeta solista. Na-to bo igral še za razvedrilo in ples.

Pripravljalni odbor PD Tabor iz Lokve

PREŽIHOV »DOBERDOB« V BOLGARŠČINI

Roman »Doberdob« Prežihovega Voranca je izdala v bolgarščini založba Otečestvenega fronta v Sofiji. To je prvi slovenski ro-man, preveden v bolgarščino. V kratkem pa bo izšel tudi prevod »Izbranih novel« Ivana Cankarja.

Janez Knez: Bar v zalivu, lesorez

LJUBLJANSKA GLEDA-LIŠČA V ZNAMENJU »POHUJŠANJA«

Naša osrednja gledališka usta-nova Drama in Mestno gledališče v Ljubljani sta začela novo se-zono s Cankarjevim »Pohujša-njem v dolini Sentflorjanski«. V Drami režira to znano farso Vik-tor Molka, v MG pa Jože Tiran. Prihodnja premiera v Drami bo Shakespearova »Historija o Hen-riku IV.« v režiji Bratka Krefta.

SLAVNOSTNA PREMIERA DOMAČEGA FILMA

V ljubljanskem kinu »Union« je bila pretekli teden slavnostna pre-miera hrvatskega filma »Ne obra-čaj se, sinko«. Po predstavi so se predstavili občinstvu igralci in ustvarjalci tega filma. Med njimi tudi nagradjenca letošnjega film-skega festivala v Pulju režiser Branko Bauer in glavni igralec Bert Sotler.

MEDREPUBLIŠKI LITERARNI VEČER

Zveza književnikov Jugoslavije bo organizirala nekaj skupin svojih članov, ki se bodo udeležili literarnih večerov izven svojih republik. To naj bi pripomoglo k spoznavanju jugoslovanske knji-ževnosti. V eni izmed takih sku-pin, ki bo obiskala Zagreb, Osi-jek, Sisak, Karlovac, Reko, Pulj in Split, bosta tudi slovenska knji-ževnika pisatelj France Bevk in pesnik Peter Levec. Ta literarna turneja bo od 15. oktobra do 1. novembra.

Občni zbor PD »Svoboda« v Ilirski Bistrici

Mnogo je kritike, malo pohval — to velja za ocene skoraj vseh prosvetnih društev in nekaj po-dobnega je pisalo tudi o prosvet-nem društvu iz Ilirske Bistrice v Slovenskem Jadranu. Mislim, da ni bilo krivično.

Vendar bi ob občnem zboru na kratko pogledali objektivne in subjektivne težave, ki so to leto ovirale društvo pri delu, pa tudi načrte, ki jih ima za prihodnje leto.

Najaktivnejši je bil pevski zbor (dobil je prvo mesto na tekmoval-nju v Postojni), vendar pevci sa-mi priznajo, da bi bilo lahko še mnogo bolje, če bi vladala med njimi večja disciplina in če ne bi primanjkovalo tenorjev.

Dramatsko delo — to je bolj žalostno poglavje. In vendar ni kriv-da na ljudeh. Z dobro voljo so že pripravljali igrjo, pa je prišel po-tres in jim zaprl oder (bilo ga je prepovedano uporabljati zaradi nevarnosti požara) prav do sedaj. Vendar pa so bile proslave vseh političnih in kulturnih praznikov kljub temu dobro pripravljene.

Morda bi se ozrli še k folklorni skupini, ki sicer ni imela najtes-nejše zveze z društvom, vendar je spadala v njegov krog. Pridno je vežbala in dala tudi lep nastop za bistriško javnost.

Knjižnica v Ilirski Bistrici ni osamljena. Ljudje jo pridno obi-skujejo in slišati je celo besede:

»Vse sem že prebral in želel bi še kaj novega.« Ob tem dejstvu pa trčimo ob nepremagljivega na-sprotnika — pomanjkanje finanč-nih sredstev. Vendar je ObLO za-gotovil povečanje dotacije v pri-hodnjem letu.

Ljudska univerza se je v pre-teklosti omejila v glavnem na pri-kazovanje poučnih filmov po va-seh, kajti predavatelje je tu težko dobiti.

Takšna je preteklost — in pri-hodnost? Društvo je nujno treba razširiti, predvsem z delavci in kmeti. Utrditi je treba organizacij-sko disciplino posameznih sekcij. Skupine, kot so pevška, dramat-ska, naj se potrudijo, da bodo dale čim več, saj imajo možnost. Isto bi lahko rekli za folklorno skupi-no in za godbo na pihala.

Posebej pa se je treba ustaviti ob knjižnici, ki bo dobila nove prostore in se — v veselje vseh — razširila. Po možnosti bo imela tu-di čitalnico.

Vprašanje Ljudske univerze smatramo vsi kot eno temeljnih vprašanj delovanja kulturno-prosvetnega društva »Svoboda«, saj nudi ljudem izobrazbo, razširja jim obzorje in razčiščuje pojme. V na-črtu imamo večje število predav-anj, ki jih bodo imeli posamezniki v okviru svoje stroke. Tako bo vsak po svojih močeh prispeval k dvigu izobrazbe naših ljudi.

N. K.

Novitete na knjižni polici

FILIP KALAN: VESELI VETER

Cankarjeva založba v Ljubljani je izdala zbrane eseje o partizanski umetnosti, delo književnika Filipa Kalana, ki je zbirko poimenoval po znani partizanski pesmi o »veselem vetru«. Podnaslov te zbirke pa bi lahko bil »Kratka zgodovina partizan-

Godba na pihala v Ilirski Bistrici

znani bralcem revij, v celoti pa je besedilo »Veselega vetra« napisano leta 1955. Za historiografsko doku-mentacijo pa je še dodan pregled Slovenskega narodnega gledališča na osvobodjenem ozemlju med leti 1943 do 1945.

Eseji so razdeljeni na pet delov. Prvi del pripoveduje o partizanskih pesnikih. Posebno poglavje slika pri tem vzdušje ilegalne Ljubljane. Naj-obsežnejši, drugi del knjige, je po-svečen partizanskemu gledališču, nje-govemu nastanku, razvoju in uspe-hom. Po tem poglavju je dobila knjiga tudi svoje ime. Tretji del pa je posvečen partizanski grafiki, ki je postala prav v tem času nekaj edin-stvenega ne samo v našem, ampak v evropskem merilu.

Posebna odlika in vrednost Kala-novih esejev je, da je zajel »osebna doživlja sveta tako nazorno, da to doživljanje ni značilno samo zanj, samo za njegovo individualno usodo, marveč, da to doživljanje ponazaruje tudi življenje njegovega rodu«.

JOSIP JURČIČ: DESETI BRAT

Pred kratkim je prišel na naš knjiž-ni trg ponatis znanega Jurčičevega romana »Deseti brat«. Knjigo je iz-dala založba »Kmečka knjiga« v Ljubljani ob letošnji devetdesetletnici prvega izida te še vedno tako zelo priljubljene povesti med našimibralci. Posebnost knjige so lepe dvo-barvne ilustracije, delo znanega sli-karja Gvida Birole.

Zanimivo je, da je »Deseti brat« še vedno najbolj brano slovensko delo, o čemer nam pričajo statistike naših

ske kulture«. Nekateri eseji so že ljudskih knjižnic. Ze desetletja je ta povest neizogibno branje širokih pla-sti podeželskega ljudstva, ki je ved-no znova navdušeno nad romantično ljubeznijo Manice in Lovra, nad ori-ginali v Obersčakovih krčmi, prav posebno pa seveda nad Krjavljem. Preprostost in šegavost, to sta glavni odliki Jurčičevega pisanja. To je tudi vzrok, da je postal »Deseti brat« tako priljubljeno ljudsko branje in da je doživel številne ponatise, ki so bili vedno znova razprodani in iska-ni. Razen tega pa je doživel »Deseti brat« tudi nekaj dramatizacij in celo glasbeno obdelavo.

MLADI SVET šte. 7

Iz vsebine: Lidija Sentjura: Stanovanjska skup-nost — organizacija državljanov za reševanje družinskih vprašanj; Živ-ljenje v dijaških in vavenskih domo-vih; Vilko Kolar: Nad 300.000 držav-ljanov je vklanjenih v društvi pri-jateljev mladine. Igraj se z otroki; Kristina Brenkova: Na splavu, Stan-ko Holy: Zakaj so preživine tako nizke?; Franc Pediček: Kako naj se otrok uči?; Helena Puhar: Kam z večnimi ponavljalci razredov?; Pre-žihov Voranc: Solzice (nadaljevanje); Herman Skofič: O nekaterih proble-mih spolne vzgoje obrtniškega nara-ščaja, Pomenek s starši, Otroška ob-leka.

PROTEUS šte. 1

Iz vsebine: CLANKI — Lavo Čermelj: Kozmič-ni žarki; Josip Wester: Baltazar Hac-quet kot jamar; Miroslav Kalisnik: Kako je, če si zakopan dva metra globoko pod snegom; Marija Zumer: Tlenika osvaja kovino titan; Mario Pleničar: Geološki izlet na Snežnik; Nada Pipan: Nekateri metode v ci-tologiji.

ODMEVI — L. Čermelj: Odkritje nevtirina, Barvasti sončni kolobar v Ljubljani; T. Bernot: Drevje in mraz.

DROBNE VESTI — J. Hadži: Usoda planktonskih ličink jastoga; L. Jež: Plast numulitnega apnenca med istr-skim flisem, Razširjenost žuklje ob slovenskem morju; J. Hadži: Kaj brizgajo kiti v zrak?; L. Čermelj: Repatica in politika.

MLADI PRIRODOSLOVEC — I. Ku-šer: Elektrolizni usmernik.

MLADA POTA — šte. 1

Iz vsebine: Marjan Kramberger: Sončnega dne, Božo Levec: Materl, Branko Semen: Storklje, Marjan Rožanc: Zgodba o jeziki in kosteh, Mimi Malenšek: Vrba, Poletje (pesmi), Prav ti bi mo-rala videti v srce, mama (proza); Valentin Cundrič: Drugo srečanje, Spomin, Pridi; Rudi Pergar: Grozd, Janez Mikuz: Jeseni, France Forstni-rič: Večer, Pomladna; Mito Trefalt: Kurir, Mira Alečkovič: Kazenska eks-pedicija, Beno Severin: Jok, Branko Rudolf: Wolfgang Amadeus Mozart; Glasbeni leksikon; Lenka Gerlovič: Abstrakcija v umetnosti, Ivan Stopar: Socialna problematika v švedskem filmu, Stane Sakšida: Egiptovska re-volucija, S. S.: Logika in dialektika; Pogovori s sodelavci, Beležke.

NOVA KNJIŽEVNO-TEORETIČNA REVIIJA

V Zagrebu bo pričela izhajati nova revija za književno teorijo. Dotacija za revijo je dal Svet za kulturo LR Hrvatske, izdajalo pa jo bo Hrvaško filološko društvo. Revija se bo imenovala »Umetnost besede« in bo prinašala članke s področja literarne teorije, filolo-gije, literarne zgodovine in so-dobne književnosti.

Zobozdravniki in mi

• ZDRAVLJENJE ZOB JE ŠE VEDNO PROBLEM — Odstotek zobnih obolenj je v koprskem okraju najvišji — Na 13.000 prebivalcev en zobozdravnik

Zobozdravstvo je v koprskem okraju dokajšen problem: na eni strani ugotavljamo znatno večji odstotek obolenj v ustni votlini pri prebivalcih našega okraja, kot je splošno republiški odstotek, na drugi strani pa občutno pomanjkanje zobozdravstvenih delavcev.

V koprskem okraju beležimo letno kakih 7 primerov obolenj v ustni votlini, ki so posledica zobovje, medtem ko so v drugih krajih Slovenije le 4 primeri na 100 zavarovancev. Posledica zobnih obolenj je tudi povečano število revmatskih bolnikov, posebno v postojnski občini, kjer je na 100 zavarovancev povprečno 3,5 revmatskih, medtem ko je republiški povpreček le 1,8. Če upoštevamo, da je bilo lani izgubljenih 2591 delovnih dni, letos pa v prvem polletju že 1.228, in pri tem ne upoštevamo do trodnevnih izostankov od dela zaradi zobobolov, pridemo do zaključka, da nam zobna obolenja ustvarjajo milijonske izgube pri narodnem dohodku.

Za sistematično zdravljenje pa nam še vedno primanjkuje zobnih ambulant. V našem okraju je povprečno ena na 14.000 prebivalcev. V tem pogledu je najslabši položaj v koprski občini, kjer se v eni ambulanti zdravi 25.000 prebivalcev, v postojnski jih je 20.000. Na področju sežanske in ilirskobistriške po 13.000, hrpeljske 10.000; izolska in piranska občina pa imata zobni ambulanti, za področji, ki imata po 8000 do 9000 prebivalcev. Zaradi tega pride na enega dentista v koprski občini 13.000 prebivalcev, v izolski pa le 4000 glede na število zdravstvenega osebja v posameznih zobnih ambulantah je tudi delovna zmogljivost različna. Tako si lahko od 100 prebivalcev zdravi zobovje v postojnski občini 5 oseb letno, hrpeljski 6, v koprski 7, v ilirskobistriški 10, v sežanski 16, v izolski in piranski pa po 22 oseb.

Da bi razbremenili zobozdravstveno službo v Kopru, so že odprli novo zobno ambulanto v koprskem podjetju Slavnik, v kratkem pa bo pričela obratovati zobna ambulanta v Dekanih. V Postojni so povečali število zobozdravstvenih delavcev, v Pivki pa uredili splošno zobno ambulanto,

ki jo vodi dentist železniške ambulante. Z dograditvijo Zdravstvenega doma v Divači, kjer bodo tudi prostori za novo zobno ambulanto, bo razbremenjena ambulanta v Sežani.

Na konferenci, ki jo je te dni sklical Zavod za socialno zavarovanje v Kopru, so šefi zobnih ambulant koprskega okraja razpravljali na podlagi teh ugotovitev o boljši organizaciji dela v ambulantah in o nujnosti povečanja discipline pacientov. S tem se bo povečala storilnost dela, ne da bi pri tem trpela kvaliteta. V vseh ambulantah bodo odprli tudi po-

poldanske ordinacije, določili ure za sprejem novih pacientov v zdravljenje in s posebnimi potrdili bodo podjetja obveščena, kdaj je prišel zavarovanec v ambulanto in kdaj je bila ordinacija končana. Sodijo, da bo s takšno organizacijo dela vsak bolnik opravil obisk pri zobozdravniku v eni uri.

Na konferenci so tudi sprejeli sklep, da bodo zobne ambulante sprejemale nove bolnike za popravilo najnujnejših del, ker s tem želijo, da bi zajeli čim večji krog prebivalcev v zdravljenje.

Posebno skrb bodo v prihodnje posvetili širjenju preventivne zobozdravstvene službe med mladino. Prvi korak v tej smeri so že napravili v Sežani, kjer prihajajo šolski otroci na redne preglede in zdravljenje v zobno ambulanto.

dr. K. I.

Dvodelna obleka. Gladka jopica je spredaj tesno zapeta, krilo je naloženo v posebne gube, ki jih dobro vidite na sliki.

SVET ZA VARSTVO DRUŽINE PRI ObLO POSTOJNA JE

med najdelavnejšimi

V »Tednu otroka«, ko je celotna družba pregledovala napore, ki jih je vložila, da bi omogočila mlademu rodu zdravo in zadovoljno življenje, je tudi Svet za varstvo družine pri ObLO Postojna imel sejo in pregledal svoje delo od ustanovitve pa do teh dni.

Svet, ki ga vodi Pepca Rutar, je bil ustanovljen novembra 1955 in je imel do danes že 8 sej. Na teh sejah je med drugim razpravljal tudi o šolski mlečni kuhinji in o organizaciji Novoletne jelke. Svet je organiziral počitniško kolonijo za zdravstveno in socialno šibke otroke na otoku Krku v Njivicah, kjer je letovalo 86 otrok. Kolonija je prav dobro uspela, kljub nekaterim manjšim nepravilnostim. Razen tega je letovalo 20 otrok v Avstriji in 8 otrok v zdravstveni koloniji na Vranskem. Za koloni-

je je bilo porabljenih več kot pol milijona dinarjev.

Na svojih sejah je svet razpravljal tudi o raznih skrbniških vprašanjih, kot n. pr. predlog o odvzemu roditeljskih pravic in o uvedbi kazenskega postopka proti Ivani Rupnik iz Strmce pri Postojni. Zapustila je tri nedorasle otroke iz prvega zakona nepreskrbljene in se skupno z drugimi možnimi preselila v Koper. Prav tako je svet dal predlog za odvzem roditeljskih pravic Rozaliji Debevec iz Velikih Brd, ker je zapustila nepreskrbljenega nezakonskega otroka in skušala pobegniti čez mejo. Svetu je uspelo, da je otroka posvojila neka družina iz Kopra. Razen teh primerov je svet reševal še več skrbniških vprašanj, kot je oddaja otrok v razne domove in posebne zavode ter se zani-

Pred občnimi zbori

Nekaj o organizaciji Podmladka RK

Podmladek Rdečega križa ni samostojna organizacija, temveč je sestavni del organizacije Rdečega križa. Rdeči križ je zato odgovoren za pravilen razvoj in napredek Podmladka.

KJE NAJ BO ORGANIZACIJA PODMLADKA?

Podmladek Rdečega križa ni samostojna organizacija, temveč je sestavni del organizacije Rdečega križa. Rdeči križ je zato odgovoren za pravilen razvoj in napredek Podmladka.

Dosedanja praksa je pokazala, da je organizacija Podmladka imela najboljše uspehe, če je bila v šoli. Vprašanje pa je, če je tudi za starejšo, n. pr. vajeniško mladino, šola vedno najbolj prikladno torišče dela. V mestih in industrijskih središčih je veliko mladine tudi po internatih, kjer preživi več svojega časa, kakor v šoli. Marsikje bi bilo vodstvo internata mnogo bolj zainteresirano za to, da se tam vzdržuje primeren higienski režim, za dobre odnose med gojenci itd. Zaradi tega bo morala biti organizacija Podmladka tam, kjer so za to dani pogoji: v šoli, v internatu, na terenu.

Najvišji organ osnovne organizacije Podmladka je skupščina vseh članov osnovne organizacije. Na skupščini izvolijo 5 do 11-članski odbor Podmladka in 3 do 5-članski nadzorni odbor.

Če je organizacija Podmladka na večrazredni šoli, naj se zaradi lažjega izvajanja nalog formirajo razredni odbori Podmladka. Za določene naloge pa se lahko formirajo aktivni Podmladka: tako n. pr. higienski aktivni, aktivni za pomoč bolnim sošolcem, aktivni za prvo pomoč, ki naj bi skrbeli razen za usposabljanje kadrov tudi za to, da nobena prireditev mladine ne bo brez ekipe za prvo pomoč. Podmladek naj tudi razprav-

lja o aktivnih za vzdrževanje higienskih razmer, za zdravstveno vzgojno delo na taborjenjih, letovanjih, počitniških kolonijah. Med vajeniško mladino je treba razmišljati o aktivih, ki bi skrbeli, da bo delavska mladina spoznala predpise o higiensko-tehničnih varnostnih ukrepih pri delu. Tudi aktivni Podmladka v internatih bi lahko dosti pripomogli k izboljšanju higienskih prilik. Hvalježno področje bi imeli aktivni Podmladka tudi v okviru športnih društev, kjer bi skrbeli, da mladina v športnem življenju ne bi pretiravala in si z nepravilnimi postopki poškodovala zdravje.

Vsak aktiv naj usmerja eden od odraslih članov odbora Podmladka.

V članstvu Podmladka vključujemo mladino od 7. do 18. leta

Svetel zimski plašč s temnim krznenim ovratnikom. Zapenja se na nakazanih žepih, ovratnik ter dvovrstno in ima urezane žepce.

Gospodinjski tečaj v Kopru

Društvo za izobraževanje žena v Kopru organizira šesttedenski gospodinjski tečaj, ki ga bo strokovno vodil Zavod za pospeševanje gospodinjstva.

Pouk bo razdeljen v dva glavna dela, in sicer teoretičnega (60 ur) in praktičnega (105 ur). Osnovni smoter tečaja je spoznati tečajnice s pravilnim načinom prehrane in njene priprave.

Teoretični del bo obsegal predavanja iz državne ureditve in delavske zakonodaje, iz vzgojeslovja, zdravstva in nege dojenčka, hranoslovja, gospodinjstva, šivanja in vrtnarstva.

Teorijo bodo tečajnice izkoristile v praksi pri kuhanju, sestavi jedilnikov in pospravljanju. Tudi teorija šivanja bo imela svoj praktični del, ko se bodo tečajnice seznanile z materialom, šivanjem, krpanjem, mašenjem, pletenjem, kvačkanjem, osnovami vezanja in robljenjem. Gotovo bo marsikateri prav prišlo, da bo znala pobirati zanke, krpati nogavice in obleko, podšiti nogavice, urezati copate, obrniti na srajci ovratnik in manšete, krojiti delovne predpasnike, perilo in obleke za otroke in dečence.

Prijave za tečaj sprejema Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Kopru (bivši Mladinski dom). Zaradi praktičnega pouka sprejmejo na tečaj le 20 prijavljenk.

mal za otroke, ki so pod družbenim varstvom.

Na področju občine Postojna je 26 otrok, ki so po raznih domovih, in sicer: 1 v domu za defektne, 3 otroci v zavodu za gluho mladino, 1 v zavodu za rehabilitacijo defektne mladine, 3 v zavodu za prevzgojo mladine, 1 v uku, 14 otrok pa v raznih domovih. Občinski LO je plačal za te otroke do meseca septembra letošnjega leta 1 in pol milijona dinarjev. Poleg tega skrbi še za 64 otrok pod posrednim družbenim varstvom in za 60 otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja. Skupaj je bilo za vse te otroke na področju občine v letošnjem letu izplačanih okrog 3 milijone in pol dinarjev pomoči v raznih oblikah. Razen tega je skrbel svet tudi za otroke, ki so v rejni pri družinah.

Pri svetu je ustanovljen tudi Sklad za varstvo otrok, v katerega so prispevale razne KZ in podjetja od ustanovitve do danes že 678 tisoč dinarjev. Največje vsote so nakazovali Trgovsko podjetje »Nanos« 70.000, LIP Postojna 70.000, Trgovinska zbornica Postojna 85.000, občinski LO Postojna 50.000, Zadržno podjetje 50.000 in še 17 drugih podjetij zneske od 10 do 30 tisoč dinarjev.

Tekom leta bodo člani sveta obiskali otroke, ki so pod posrednim varstvom družbe in se zanimali za njihovo življenje. Prav tako si bo svet v doglednem času s pomočjo zdravnikov ustvaril večji pregled nad zdravstveno ogroženimi predeli in nad moralno ali socialno ogroženimi družinami. »Ština«

Temna volnena obleka. Zavijki reverji, ki so obrobljeni s svilo iste barve.

kaj bi kuhala?

GOBOVE JEDI KUNEC Z GOBAMI

1/2 kg kunčjega mesa (slabši deli), 30 dkg gob, 5 dkg masčobe, precej čebule, sol, sladka paprika, 1 žlica moke, 3 žlice mleka, različna jušna zelenjava (petersilj, korenje, zelena, por, koleraba, itd.), zelen peteršilj, po možnosti še pol kozarca vina.

Na kose zrezano meso opečemo na masčobi, nato pa mu dodamo zrezano čebulo in ostalo zelenjavo. Vse skupaj potresemo s sladko papriko in dušimo približno tričetrt ure. Tedaj dodamo posebej dušene gobe, v mleku razžvrkljano moko in sol ter zalijemo z vodo ali juho. Jed izboljšamo z vinom. Omaka ne sme biti prerodka. Če smo jo zalili malo preveč, jo zgostimo z drobnimi zribanim krompirjem.

KOŠTRUNOVE ZAREBRNICE Z GOBAMI

4 nemastne koštrunove zarebrnice, 30 dkg svežih gob, 4 tanke rezine slanice, 15 dkg čebule, mast za pečenje, sol in poper.

Zarebrnice, ki ne smejo biti premasne, hitro rumeno zapečemo po obeh straneh, nato jih zložimo v kozico tako, da je kozica v sredini prazna. Na vsako popečeno zarebrnico denemo rezino slanice, v sredo kozice pa čebulo in gobe. Čebulo zrežemo in jo samo toliko prepražimo, da ostekleni, gobe zrežemo na večje kose in jih tudi prepražimo na masti, ki jo vzamemo od celotne količine. Čebulo in gobe zmešamo, solimo in popramo ter denemo v sredo kozice. Posodo pokrijemo, postavimo v pečico in pečemo približno pol ure. K tej jedi serviramo slan krompir in solato.

Na obisku pri pridnih zadružnikih v Marezigah

Obrali so grozdje ...

Cemur pravijo gospodarstveniki bilanca, matematiki pa rezultat, temu pravijo vinogradniki trgatve. Te dni je v glavnem zaključena in iz stiskalnic že povsod curja mošt in vre v kadeh novo vino. Obiskal sem Kmetijsko zadrugo v Marezigah.

Pokrajina je tu takšna, kakršna je skoraj povsod, kjer uspeva vino. V terasah se spuščajo brajde, vmes smokvina drevesa, češnje, iz kamna zložene kraške ograde, v mejah pa robidovje. Vasi, ki je skrita v drevju, ni videti, zato jo je pa mogoče tembolj čuti; sliši se mukanje krav in zamolkle udarce sekire, nekeje po kolovozu odskakuje voz in zvenči veriga, ki se vleče za njim. Jesensko popoldne je jasno in v toplem soncu brenčijo čebele.

Trte so ponekod že obrane, ponekod se pa pod listjem še skrivajo grozdi. Poleg nekega grma je za dolgo vrv privezan vol; iz gobca se mu cedi slina. Debelo me gleda. Zdi se, da me ne vidi, toda ko grem mimo, se ozre za menoj. Šele sedaj zagledam razprežen voz, ki stoji na koncu dolge brajde. Na njem je velika kad. Nikjer nikogar. Počutim se, kakor da bi vstopil v prazno stanovanje in hočem na glas pozdraviti, da bi opozoril nase. Tedaj nekeje zašušti in prikaže se majhen možiček v modri obleki in s kapo na glavi. Na eni rami ima obešeno brenčo. Sključen je in napet, kot bi bil vprežen v voz krompirja.

»Pozdravljeni! Bo dober pridelek?« ga ogovorim.

Možiček je naslonil brenčo na rob voza, počenil in se osvobodil jermena.

»Pridelek, pravite? No, tako, za silo.«

»Potem bo pa malo vina.«

»I, kaj malo, še preveč ga bo, še preveč! Ze tako za vsakim voglom naletiš na pijanca.«

Poprijel sem za brenčo in pomagati strelci grozdje v kad. Potem sva si prižgala cigarete. Razgovor je najbolj tekoč in neizčrpen takrat, kadar obrekujejo, ali pa če govorimo o vremenu. Jela sva se pomenkovati o vremenu. Neurje, ki je bilo pred kratkim, je nekatere kar hudo prizadelo.

»Ponekod je bilo na tleh več grozdja, kakor pa na trti,« je dejal sobesednik, in ko je nanoslo razgovor na cene, je malce potarhal.

Precej večje in drugačne skrbi kakor možiček v modri obleki ima predsednik kmetijske zadruge Bruno Sabadin:

»Največje preglavice nam delajo skladišča,« je dejal. »Imamo štiri odkupne baze: v Babičin, Borštu, Truškah in Marezigah, skladišče pa pravzaprav eno samo. Tu bi nam morali priskočiti na pomoč višji zadrugi forumi. Pa smo spet pri stari popevki — investicije,« se je nasmehnil predsednik.

S trgatvijo so začeli pred dobrimi štirinajstimi dnevi; najprej je bilo na vrsti grozdje, ki raste na prisojnih legah. Po tistem znanem neurju, so vinogradniki pohiteli s trgatvijo: je že bolje imeti vrabca v roki, kakor pa loviti goloba na strehi.

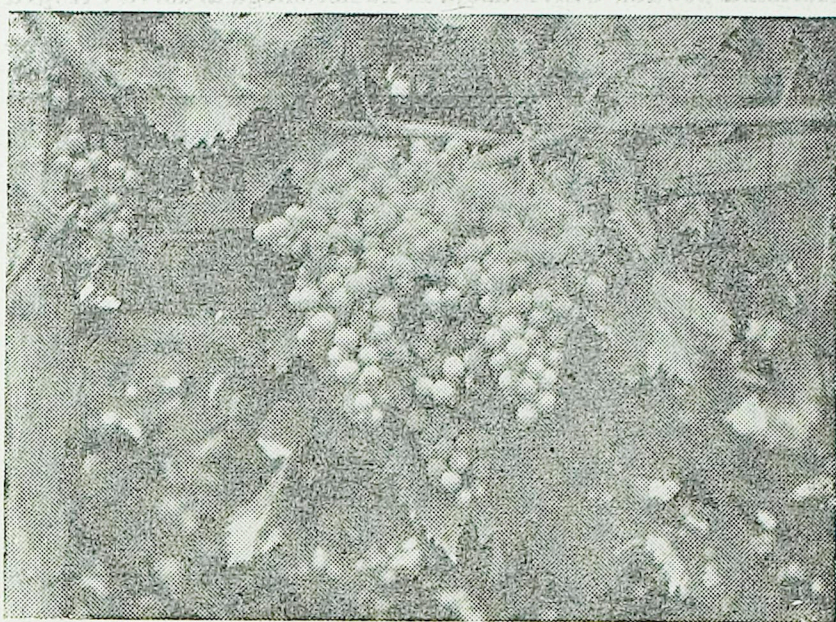
»Če bi kmetje še malo počakali, bi grozdje pridobilo na kvaliteti. Pa, saj veste, kako je — kadar

začne eden, takrat se lotijo vsi.«

Nasproti lanskemu letu ni kdo ve kako velike razlike niti v količini niti v kvaliteti. Sodiyo, da bodo odkupili letos 16 vagonov grozdja, medtem ko ga bodo kmetje sami predelali blizu 20 vagonov. Dva vagona so ga prodali kot namizno grozdje. Odstotek sladkorja v grozdju je približno 18. Na koncu je predsednik Bruno Sabadin še dodal, da se zadruga trudi, da bi kmetje precepili fragolo (hibridno trto), ker ne gre v promet.

Poslovil sem se. Zazel sem pridnim zadružnikom s kupico sladkega mošta: »Na zdravje in dobro srečo!«

Samo Savnik

Kmalu bodo sočni in lepi grozdi na sliki le mamljiv sen — do prihodnje jeseni

Kako bomo sadili in obdelovali jagode

Prikazali smo že s statističnimi podatki, kako se pri nas — zlasti v obalnem pasu — izplača gojitev vrtnih jagod. Na splošno je opaziti pri naših kmetovalcih, zlasti vrtnarjih, veliko zanimanje za to donosno kulturo. Zato bomo v naslednjem sestavku pojasnili, kako je potrebno jagode saditi, na kakšnem zemljišču in kakšna je potrebna obdelava, da bi bil pridelek čimvečji.

Čas saditve jagod pri nas je v drugi polovici oktobra in v prvi polovici novembra. Tisti kmetovalci, ki si želijo nabaviti sadike, se še lahko prijavijo pri svojih kmetijskih zadrugah. Sadike bodo pravočasno prišle, tako da jih bodo lahko kmetovalci sadili že letošnjo jesen. Sredstva za nakup sadike bo dalo podjetje Fructus, kmetovalci pa bodo Fructusu lahko vračali denar za sadike šele leta 1958, ko bodo jagode že obilno rodile. Fructus se je tudi obvezal, da bo kupil vse količine jagod in to po najvišji dnevni ceni.

Zavod za jadranske kulture v Škocjanu pri Kopru je že lansko leto poskusno posadil nekaj manjših površin z jagodami na področju kmetijskih zadrug Škofije, Pobege-Čezarji, Sečovelje in Šmarje. Poskus se je zelo dobro obne-

sel. Jagoda ljubi bolj kislasto, težjo in primerno vlažno zemljo. Čeprav ima zemlja pri nas precej visok odstotek apna, vendar jagode dobro uspevajo, ker zemlji lahko dodajamo takšna, umetna gnojila, ki učinkujejo kislo. V jeseni n. pr. nasad 1 ha gnojimo s 100 do 150 kg kalijeve soli in s 300 kg superfosfata. Spomladi pa gnojimo s 300 kg čilskega solitra, in sicer prvič aprila ali maja, drugič pa z 200 kg čilskega solitra po končanem obiranju. Od polovice maja do konca julija je zelo koristno zalivati ali namakati, ker s tem znatno povečamo pridelek.

Zemljo, v katero nameravamo posaditi jagode, moramo globoko prekopati ali preorati ter jo obilno pognojiti s hlevskim gnojem ali kompostom. Sadike posadimo na razdaljo 35 do 40 cm povprek ali v vrste, oddaljene po 70 do 80 cm in v vrsti na 25 do 30 cm. Glavno delo pri jagodah je pa okopavanje, odstranjevanje poganjkov in starih listov ter — kjer je le možno — zalivanje. Okopavati pa se mora plitvo, ker ima jagoda korenine takoj pod površino. Z globokim okopavanjem bi razkrili in odstranili korenine. Okopavati pa moramo vsaj trikrat letno. Pogojke je potrebno odstranjevati

po cvetenju in po končanem obiranju. Tako preprečimo nepotrebno trošenje moči rastline na račun rodnosti.

Če bomo pravilno postopali, nam bodo jagode dobro obrodile na istem mestu štiri do pet let. Kasneje rodnost naglo popušča, zato je najbolje mlade sadike posaditi na novem zemljišču, kjer ni bilo prej jagodovega nasada vsaj tri do pet let.

Ru

To ni avanturizem

Nedavno so ustanovili v Divači reševalno skupino, ki bo v primeru nezgode v kraškem podzemlju priskočila na pomoč prizadetim, z vsemi potrebnimi reševalnimi sredstvi. Prizadevanje članov divaške reševalne skupine je podprlo tudi Tajništvo za notranje zadeve Okrajnega ljudskega odbora Koper, ki bo za nabavo lestev, gumijastega čolna, vrvi, luči, jamskih čelad in številnih drugih potrebščin prispevalo iz svojega proračuna za splošno varstvo 300 tisoč dinarjev. Glede na to, da je za to reševalno skupino zlasti med mladino precejšnje zanimanje, kaže, da se bo članstvo te skupine pomnožilo in da bodo take manjše reševalne ekipe ustanavljali tudi po drugih kraških vaseh. Nekateri so mnenja, da bi te skupine tudi naštirno raziskovale kraško podzemlje, kjer je nad tri tisoč jam. Mladi ljudje bi tako razen znanstvenega spoznavanja kraškega podzemlja gojili tudi zelo priljubljen podzemski šport, saj so mladi Kraševci zlasti v Matavunu in Škocjanu navezani na svoje jame tako, kot recimo planinci na planine. Zato se ni čuditi prizadevanju pobudnikov teh skupin; žalostno je le to, da nekateri v Divači smatrajo to koristno pobudo za avanturizem.

—ca

Iz Ilirske Bistrice

Na razstavo plemenske živine, ki je bila preteklo nedeljo v Ilirski Bistrici, so zadružniki prignali 90 krav, 56 telic in bikca. Vseh 147 glav živine je bilo sivorjave pasme z rodovniki.

Venec s prvo nagrado je dobila sedem let stara krava, last živinorejca Franca Preloga iz Zarečja. Tovariš Prelog, ki je znan napreden živinorejec in predsednik medzadružnega odbora v Ilirski Bistrici, je na razstavo prignal pet zelo lepih živali, od katerih sta bili kar dve kandidatki za prvo nagrado.

Najboljšo telico je na razstavo pripeljal Miha Primc, absolvent nižje kmetijske šole v Ravnah ter aktivni član aktiva mladih zadružnikov in zadržnega živinorejskega odbora. Za vzrejo telice, pri kateri je s pridom koristil v šoli pridobljeno znanje, je dobil prvo nagrado v tej skupini, telica pa častni venec.

Razstava je tudi pokazala prve uspehe umetnega osemenjevanja v občini Ilirska Bistrica, in pa tele, ki so jih vzgojili v Centralni veterinarski bolnišnici v Ljubljani.

ing. B. Nendl

Koliko popijejo v občini?

Na področju ilirsko-bistriške občine je 18 gostiln, od katerih so tri v zasebnih rokah. Največ gostinskih obratov je v večjih krajih. Gostilne na področju vasi Knežaka poslujejo z izgubo in je zato treba podrobneje ugotoviti objektivne vzroke takšnega poslovanja.

Na splošno gostinstvo v občini ni rentabilno zaradi neprimerne vodstva gostišč, nikakor pa ne zaradi pomanjkanja prometa in sorazmerno visokih cen, kot menijo nekateri. Tako ima gostilna na kolodvoru v Ilirski Bistrici, ki bi morala biti dobičkonosna, v prvem polletju okrog 200.000 dinarjev izgube v glavnem zaradi nesposobnosti kolektiva. Gosti se pritožujejo, da je postrežba slaba in tudi izbira nezadovoljiva. Potrebno bo, da se vprašanje gostinstva v ilirsko-bistriški občini temeljito prouči, in da glede na pospešeni razvoj tujkega prometa podvzamemo pristojni organi najstrožje ukrepe za odpravo pomanjkljivosti v gostinstvu.

Zanimiva je razpredelnica potrošnje alkoholnih in brezalkoholnih pijač v prvem polletju letošnje leta v občini Ilirska Bistrica. Vina so spili 178.691 litrov ali 13 litrov na osebo, piva 10.503 litre ali 0,75 litra na osebo, žganja in drugih žganih pijač 18.454 litrov, soda-vice 24.841 litrov ali 1,77 na osebo, sadnih sokov 1.100 litrov ali 0,07 litra na osebo, drugih brezalkohol-

nih pijač pa 8.854 litrov ali 0,63 na osebo. Bilanca: alkoholnih pijač so popili 207.648 litrov, 34.795 litrov pa brezalkoholnih pijač.

V gostinstvu je v občini Ilirska Bistrica trenutno zaposlenih 2210 oseb, med njimi 1566 delavcev, 471 uslužbencev in 153 vajencev.

NAŠI VZGOJNI PROBLEMI V PIRANU

STARO MESTO

* mladi prebivalci *

Piran je staro in slikovito mesto, vendar pa je po prebivalstvu pravo mestce otrok. Vsako jutro se zbira samo v šolah blizu 750 mladih ljudi. Če človeka zanese pot na piranske ulice in trge, srečuje na vsakem koraku predšolski drobiž; posedajo na pragih, se love na obali ali pa se sprehajajo v spremstvu svojih staršev. Koliko neki jih je? Kdo bi vedel na to odgovoriti; prav gotovo pa jih je za tretjino vsega prebivalstva Pirana.

Ozke piranske ulice so imenitna džungla za indijanske skrivalnice, toda cesta ne more biti nikdar kdo ve kako primerno igrišče za otroke. Zaradi tega je čuti zmerom večjo potrebo po urejenem otroškem igrišču.

Solski odbori in učiteljski zbori imajo ničkoliko težav. Mnogo otrok v šoli slabo napreduje. Ko je o tem razpravljajo Društvo prijateljev mladine, so skoraj vedno ugotovili, da so takšnemu stanju največkrat krive neurejene domače razmere. Posebno slabo napredujejo v šolah tisti otroci, katerih matere so zaposlene in so tako otroci v izvensolskem času prepuščeni samim sebi.

Drugi spet nimajo primerne prostora, kjer bi se mogli učiti. V kuhinjah, ki so pozimi edini topli prostor, se stiska po pet, šest, včasih tudi več ljudi. Okoli otroka, ki bi se hotel učiti, plešejo in vreče mlajši bratci in sestre. In potem? Slab uspeh v šoli, nesrečen otrok, žalostni starši in nejevoljni

učitelji. Ali bi se dalo temu na kakšen način odpomoči?

V Društvo prijateljev mladine so o tem mnogo razpravljali in razmišljali. Kaže, da bi bila najprimernejša rešitev, če bi ustanovili v Piranu nekakšen dnevni dom za šoloobvezne otroke. Tu bi se

Priročen piranski detajl

pod strokovnim vodstvom učili in zabavali. Na ta način bi dosegli dvojce: boljše učne uspehe in preprečili bi škodljivi vpliv ulice! O tem načrtu so že precej razpravljali, zdaj je pa čas, da začno to zamisel tudi uresničevati. Ta dom bi mogel sprejeti blizu 80 otrok.

Društvo prijateljev mladine v Piranu bo po svojih močeh pomagalo pri tem, da se zaposli otroke v prostem času. Te dni bodo začeli s šestimi krožki, v katere bodo zajeli kakih 100 pionirjev in pionirk. Za dekleta od 15—18 let starosti bodo uvedli higiensko-zdravstveni tečaj, ki bo trajal mesec dni po 5 do 6 ur na teden.

Sporazumno z upravo kina bodo spet uvedli nedeljske matineeje. Tako bodo mladini omogočili, da si bo ogledala po nizkih cenah čimveč dobrih in mladini primer-nih filmov.

Lepe načrte za zgraditev športnega igrišča v Piranu je poleti preprečila epidemija. Morda bi ne bilo napak, ko bi iz piranskih mladincev sestavili brigado in bi izkoristili za delo lepe jesenske dneve. Ni dvoma, da bi mladina z veseljem poprijela za delo, saj prostora za športno udejstvovanje zelo pogrša.

Pri ObLO in pri SZDL ne manjka razumevanja za potrebe in želje mladine in v tem je jamstvo, da se bodo lepi načrti tudi uresničili, čeprav za začetek morda le v skromnem obsegu.

N. Z. — Pi

Senožeče

Mizarsko podjetje Senožeče si je nabavilo visokoturažni rezkalni stroj, s katerim je podjetje začelo proizvajati po konkurenčnih cenah obišja za radio-aparate tipa Savica. Delovni kolektiv je povečal letošnjo proizvodnjo za nad 30% od lanskega leta, s čimer se je dvignil tudi finančni uspeh poslovanja podjetja.

Lokev

Pred dnevi je zdravnik dr. Benjamin Jogan predaval o nalezljivih boleznih, predvsem o vzrokih, razvoju in posledicah otroške paralize. Predavanja se je udeležilo nad 120 vaščanov.

or—

—or

Koristna pobuda Okr. muzeja in Turističnega društva v Kopru

Obisk zgodovinskih spomenikov

OGLED ZGODOVINSKIH FRESK V HRASTOVLJAH, PARTIZANSKE TEHNIKE V GABROVICI PRI ČRNEM KALU

Okrajni muzej in Turistično olepševalno društvo v Kopru sta v nedeljo priredila izlet in ogled zgodovinske cerkve v Hrastovljah, kjer člani restavratorskega oddelka Zavoda za spomeniško varstvo LRS oživljajo freske iz 12. in 13. stoletja, in v Gabrovici, kjer je bila leta 1944 znamenita partizanska tehnika »Žena«. V Hrastovljah je skupini 60 obiskovalcev govorila kustos koprškega okrajnega muzeja Majda Freljova o znamenitostih cerkve, njeni gradnji, slikah in njenemu obzidju. V Gabrovici pa je znani antifasistični borec

Ivan Cah-Iskra po nagovoru direktorja okrajnega muzeja Janeza Kramarja obudil spomine na delo partizanskih tehnik »Naš dom«, »Snežnik« in »Žena«, ki so delale v Rižani, Gabrovici in Ospu. Kot ustanovitelj in sodelavec v teh tehnikah je med drugim omenil težke pogoje, v katerih so tedanji tiskarji izdajali in širili partizanski tisk. Omenil je tudi številne žrtve, ki so padle med NOB ob požigu Gabrovice leta 1944.

Prireditelja tega izleta sta uspešno združila osnovni namen: ogled kulturnih znamenitosti iz naše davne preteklosti in ogled spomenikov narodnoosvobodilne borbe. Na povratku v Koper je udeležence povabil upravnik Kmetijske zadruge v Črnem kalu na pokušnjo mošta v še nedograjeni zadrugi kleti.

S. V.

Pogled na vhod v hrastoveljsko starodavno cerkev skozi značilna vrata v obzidju pod renesančnim pomolom

Nakratko

BARKA

Preteklo soboto so dogradili novo telefonsko linijo Vreme-Barka. Razen električne napeljave v stanovanjskih hišah, ki so jo napeljali s pomočjo investicije v okviru petletnega plana, je to najpomembnejša gospodarska pridobitev teh krajev. Prebivalci so pri izgradnji telefonske linije sodelovali s prostovoljnimi delom in z materialom. Telefonski aparat, ki je nameščen v zadrugi gostilni, bo Barčanom prihranil marsikatero pot, zlasti v nujnih primerih. Prav bi bilo, da bi tudi Misljani pohiteli z deli za podaljšanje telefonske linije do njihove vasi.

—er

SMRTNA ŽRTEV PRI DELU

V petek popoldne se je pri delu smrtno ponesrečila Dina Marušič, zaposlena pri podjetju Vito-Koper. Padla je v silos s tropinami in se zadušila v ogljikovem dioksidu. Na pomoč so ji takoj priskočili njeni delovni tovariši in ji kljub pomoči članov gasilske milice niso mogli rešiti življenje. Marušičeva je umrla med prevozom v bolnišnico. Pri reševanju se je težje poškodoval tudi Ivan Jerman, zaposlen v istem podjetju.

Posnemanja vreden postopek piranskega gostinca

Pridite jutri, ko boste trezni...

Bilo je... Ni važen datum in ne ura. Zgodilo se je te dni v lepem in solidnem gostinskem lokalu v Piranu — v gostilni Pri delfinu. Pirančani to vedo, povem pa naj drugim, ki jih bo pot morda kdaj zanesla skozi Piran, da je Pri delfinu okusna in dobra hrana — daleč naokoli najcenejša, postrežba pa domača in nagla. Gostilna Pri delfinu v Piranu je dokaz, da mora pri dobrem vodstvu tudi te vrste podjetje napredovati in ustvarjati toliko promet, da se samo vzdržuje in je lahko aktivno. No, pa to ni tisto, kar sem hotel povedati, marveč sem imel namen opisati naslednji dogodek:

V gostilno Pri delfinu se primaje vinjen gost. Bahato vrže na mizo tisočak:

»Narezek in liter vina na mizo!« oblastno ukaže. Vendar pa se je v svoji oblastnosti nekoliko ušel:

»Pridite jutri, danes vam ne damo več!« dobi odločen odgovor.

»Kaj, za moj denar? ...« se razburja pripti možak.

»Pridite jutri, ko boste trezni, danes pa nesite denar ženi domov!« je presenetljivo odločno nastopil kot mravlja pridni upravitelj.

Ce je šel domov ali kam je šel možak, ki ga je ob tem razgovoru pijanost nekoliko minila, ne bi vedel povedati. Morda je končal v kakem drugem lokalu in svoj tisočak (ali družinski) le razdrobil in pognal, morda je upošteval dobrohotni nasvet — tega vsekakor ne vem, ker možaku nisem sledil skozi labirint ozkih piranskih uličic. Dejstvo pa je, da me je močno presenetila — v današnjem divjem pehanju za dobičkom na vsakem koraku — človeška gesta malega upravitelja piranske gostilnice Pri delfinu. Se se mi kar samo vsiljuje vprašanje — koliko jih je, ki bi v podobnem primeru prav tako postopali? ..

TRGATEV V OSPU

Letošnja trgatav v Ospu, ki se je začela razmeroma pozno zaradi slabega vremena, je že v polnem teku, in v zgodnjih jutranjih urah odmeva po vasi ropotanje vozov, mukanje krav in glasno govorjenje obiralcev grozdja. Vaščani se pogovarjajo o letini in o odkupnih cenah. Letošnji pridelek bo zaradi suše v poletnih mesecih nekoliko manjši od pridelka v drugih letih. S ceno pa niso zadovoljni, ker menijo, da je prenizka in zato so se odločili, da bodo grozdje predelali doma in ga ne bodo prodajali odkupnemu podjetju v količinah, kakor bi ga lahko, če bi bila odkupna cena ugodnejša.

Vsak kraj ima ob trgatvi svoje običaje in tako tudi v Ospu, kjer si vinogradniki pri trgatvi med seboj pomagajo. Drug drugemu obirajo grozdje, lastnik vinograde pa gostacem pripravi malico s pršusom.

USPELA LOVSKA PRIREDITEV

V nedeljo je priredilo lovsko društvo v Hrpoljah-Kozini svojo tradicionalno veselico, ki se jo je udeležilo precej ljudi iz bližnje in daljne okolice. Ta lovska družina ima 28 aktivnih članov, ki so doslej dosegli že pomembne uspehe v zatiranju škodljivih divjadi v brkinskih gozdovih in na področju Čičarije, kjer so divji prašiči še vedno največji škodljivci tamkajšnjemu poljedelstvu in gozdarstvu. Pričakovati je, da bodo tudi v prihodnje lovci te družine nadaljevali z zatiranjem divjih prašičev z isto vneto kot doslej.

G. B.

KMEČKI PRAZNIK V RAVNU

Kmetijska zadruga v Sečovljah bo na pobudo ljudskoprosvetnega društva »Sloga« Raven-Nova vas priredila v Ravnu v dneh od 4. do 11. novembra tradicionalni kmečki praznik. V tem tednu bodo priredili razstavo poljedelskih, vinogradniških, sadjarskih in vrtnarskih pridelkov ter letni živinski sejem. Posebni pripravljani odbor, v katerem so zastopniki vseh množičnih organizacij, sestavlja spored prireditve, ki bodo vključevale kresovanje, predstave ljudskoprosvetnega društva, predvajanje skioptičnih slik s predavanji o razvoju in perspektivi našega kmetijstva ter družabne prireditve. Ob zaključku tedna bodo razdelili med razstavljalce priznanja za sodelovanje in nagrade za najboljše pridelke v znesku 40.000 dinarjev.

gg

Naročniki in bralci »Slovenskega Jadrana«, oglašujte v Vašem listu! Oglaševanje je zanesljivo sredstvo za doseg uspeha!

Delo organov TNZ z najmlajšimi ob »Tednu otroka«

Vsestranska korist in velik uspeh

V »Tednu otroka« je prometni odsek Tajništva za notranje zadeve pri OLO v Kopru sodeloval pri seznanjanju pionirjev in pionirk s cestno-prometnimi predpisi. V tem

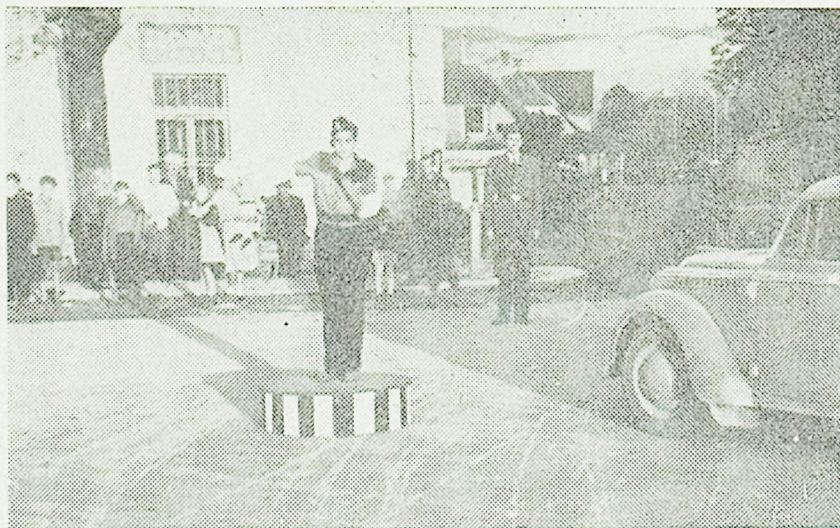
tednu je bilo 19 predavanj s predvajanjem filmov »Bodi previden« in »Bodi pazljiv«. Tako so v Kopru imeli štiri predstave, v Postojni in v Ilirski Bistrici po dve, v Skofljah.

Dekanih, Šmarjah, Podgradu, Pivki, Senožečah, Sežani, Izoli, Portorožu, Piranu in Sečovljah pa po eno predstavo. Predstav se je udeležilo nad 8.000 otrok in staršev.

Prometni odsek okrajnega tajništva za notranje zadeve je v Postojni in Izoli v sodelovanju s tamkajšnjim društvom prijateljev mladine priredil ocenjevalno tekmovanje, katerega so se udeležili otroci z avtomobilčki, dvokolesi, skiroji in kotalkami. Sodelovalo je nad 350 otrok. Seznanili so se s prometnimi znaki in delom prometnih mlčnikov. Tekmovanju je prisostvovalo nad 2000 prebivalcev.

Člani Ljudske milice iz Kopra, Postoje, Izole, Ilirske Bistrice in Sežane so poučevali pionirje o cestno prometnih predpisih in jim nudili možnost usmerjevanja prometa na križiščih v Postojni in v Kopru. V desetih šolah koprškega okraja, ki nimajo na razpolago kinodvoran, so priredili predvajanja diafilmov in slik o prometnih nevarnostih ter nudili s tem učiteljem možnost, da so lahko nazorneje prikazali pomen cestnoprometne discipline.

K. B.

Mali »prometnik«, član pionirskega odseka PGD Pivka, smelo in brez zadrege ureja promet na pivškem cestnem križišču

Pisma uredništvu

Tovariš urednik

Sem naročnik Vašega lista in moram resnici na ljubo priznati, da najdem v njem marsikaj zanimivega. Mene kot kmečkega človeka predvsem zanimajo vesti iz naših krajev. No, jaz se oglašam iz Truš, ali bolje iz vasi, o kateri Vaš list še ni pisal. Naš kraj, kot pravimo, je zelo »raztresen«. Skupno ime Truške obsega več vasi, in sicer: Koromačji, Kortine, Pavličji, Sirče in še »cel ducat«, ki so navezane na edino cesto, ki pelje v naš kraj iz Marezige. Do tu imamo 4 kilometre ali uro hoda.

Uspešno delo postojnskega Aero-kluba

V postojnskem Aero klubu se je izšolalo doslej precej jadranskih in motornih letalcev, padalcev in modelarjev. Člani kluba so si med drugim uredili tudi hangar in vzletišče.

Letos je nad 20 mladincev-jadralcev iz Postojne in Nove Gorice opravilo blizu 650 poletov; če bi se to šolanje začelo že spomladi, bi bil uspeh še večji. Od Glavnega odbora Letalske zveze Slovenije je dobil klub znatno pomoč v letalih in drugih letalskih potrebščinah, vendar pa imajo zaradi pomanjkanja rekvizitov še vedno težave. Sedaj razmišljajo, kako bi si nabavili vlačilec za jadrnalna letala, ker je sedanji že skoraj neuporaben. Požrtvovalni tečajniki so se rešili to vprašanje tako, da pač sami pljujejo v roke in z lastno fizično silo nadomeštujejo vlačilec. Upajo, da bodo s pomočjo ObLO Postojna, ki jim je že obljubil gmotno pomoč, uspeli dobiti stalna finančna sredstva za ureditev zgradbe na letališču, v kateri bodo imeli svoje klubske prostore, in za nadaljnjo izpopolnitev inventarja, predvsem za nabavo vlačilca.

Ština

PADNA

V Padni nad Piranom so v nedeljo proslavili vaški praznik. Vsa vas je bila okrašena. Na trgu je priredila godba na pihala iz Lucije promenadni koncert. Posebni poudarek temu prazniku pa je bila vključitev ljudsko prosvetnih delavcev iz Padne v LPD »Sloga« Raven-Nova vas. Ob tej priložnosti je tajnik ljudskoprosvetnega društva Avgust Gojkovič omenil požrtvovalnost Padenčanov v prosvetnem delu in izrazil prepričanje, da bo njihovo sodelovanje pripomoglo k nadaljnjemu razvoju ljudskoprosvetnega izobraževanja prebivalcev vseh treh vasi. Prosvetno društvo je podelilo priznanje najaktivnejšemu ljudskoprosvetnemu delavcu v Padni Ivanu Pribacu.

Cesta sicer ni slaba in tudi cestarja imamo, ki jo dobro vzdržuje. Tako lahko pripelje v našo vas tudi 7-tonski tovorni avto. Toda kaj nam to pomaga, ko moramo za vsak opravke, ki ga imamo v Kopru, kjer je sedež naše občine, ali v Marezige (krajevna pisarna in sedež zadruga) pešati, kot sem že povedal, dobro uro. Delavcev, šolarjev in takih, ki imajo v Marezigah in v Kopru razne opravke, je v našem kraju vsak dan nad 20. Radi bi zato, da bi marežanski avtobus potegnili do nas. Vsaj jutraj in zvečer.

Za avtobus se potegujemo že ves čas, odkar spadamo pod koprsko občino in tudi naše množične organizacije so nam glede tega ob strani. Toda doslej nam še ni uspelo. Pa sem se zato spomnil še na Vas, če bi s posredovanjem tega pisma naši javnosti morda dosegli, da ne ostanemo pozabljeni. Ugodna rešitev bi vsekakor ne bila samo v našo korist, pač pa prav tako tudi za vasi Trsek, Zablavlje, Topolovec, Zrnjovec, Hrvoji in še številne druge.

G. B.

GOSPODARSKO-KULTURNA REVILJA V SENOŽEČAH

V Senožečah so začeli s pripravi za gospodarsko-kulturno revijo, ki jo bodo predvidoma zaključili zadnjo nedeljo v oktobru. Sodelovali bodo člani množičnih in družbenih organizacij s področja bivše senožeške občine, člani kmetijske zadruge in delovnih kolektivov industrijskih ter obrtnih podjetij s šolo ter uprava bolnišnice za TBC. Medtem ko bo DPD Svoboda priredila kulturni del revije, bodo gospodarske in nekatere družbene organizacije priredile razstavo pridelkov kmetijskih, industrijskih in obrtnih izdelkov. Za najboljše razstavljene predmete so določili denarne nagrade.

Za čimboljšo izvedbo gospodarsko-kulturne revije so že imenovali prireditveni odbor. Izdatno denarno pomoč bosta nudili Kmetijska zadruga Sežana in Občinski ljudski odbor v Divači, gospodarske organizacije pa bodo prispevale potrebni material. Pričakujejo tudi sodelovanje vseh prebivalcev, predvsem v olepševanju kraja, da bo imel v teh dneh resnično praznično lice.

—er

Pogovor z bralci

Dragi bralci in sodelavci, spet je teden naokrog. Bili ste pridni ta teden in je precej prispevkov prišlo v uredništvo — toliko, da smo jih bili primorani nekaj preložiti na prihodnji teden, objavili pa smo zdaj predvsem tiste, ki so bolj vezani na rok. Kot vidite, nam je ta teden vzel precej prostora — in tudi precej nepredvideno — obisk republiškega skupščinskega odbora za izgradnjo oblasti in zakonodaje. Ta dogodek je za naš okraj izrednega pomena, saj bodo njegovi izsledki napotili za nadaljnje delo pri razvijanju družbenega upravljanja, gospodarstva, kulture in prosvete itd. Zato nam boste laže oprostili, če ne zagledate še svojega prispevka tokrat v listu.

Vsekakor smo dolžni odgovor našim pridnim prosvetarjem v Jelšanah. Ker so imeli v soboto občni zbor svoje »Sloge«, naprošamo še tovariša Draga Grlija iz Ilirske Bistrice, da nam o tem pošlje poročilo, pa bomo nato skupaj napisali vse, kar je treba.

Prav tako nimajo mogli tokrat objaviti večino gradiva iz Pirana, kar pa vse pride prihodnjič na vrsto. To velja predvsem za prispevek o pekarni, o gradivu, ki ga je poslal tovariš Milan Cirk, in še vse drugo.

Tudi prispevki tovariša učitelja Ivana Sajna, učitelja iz Novokračin, bodo morali počakati do prihodnjč, prav tako pa so še na vrsti prispevki tovariša upravitelja pošte v Jelšanah, Jožeta Kranjca, in vseh drugih v Jelšanah.

Na vrsti je še tudi Izola, pa Semečela pri Kopru, Senožeče in Sežana.

Dragi dopisniki, te dni so bili ali pa še bodo povsod občni zbori prosvetnih društev in Svobod, pa tudi drugi dogodki so važni. Nikar ne zamudite nobenega in nam sproti poročajte o vsem! Ne pozabite tudi na Vašega prijatelja in nesreči — Barbo Vaneta!

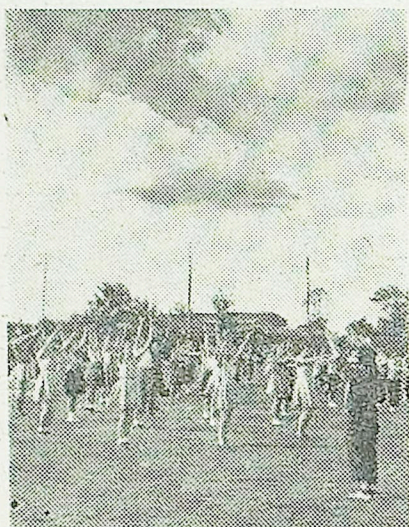
Uredništvo

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

Telovadni nastop v Sežani

Letošnjo največjo telovadno manifestacijo v koprskem okraju, ki je bila 7. oktobra ob otvoritvi novega Doma Partizana v Sežani, je motil dež, tako da ni bilo mogoče izvesti vsega nastopa, ki je obsegal 14 točk. Na sporedu so bile samo množične proste vaje, posebna točka »Prebujenje« in vrhunske proste vaje republiške reprezentance.

Najprej so nastopile mladinke; skladno in lepo so izvedle proste vaje, ki jih je sestavila Saveta Prinčič.

Vaje so zahtevne, imajo mnogo prehodov, in se gledalce prijetno vplivajo in se končajo z živahnim kolom.

Za mladinci je nastopila ženska deca z rajalnimi vajami »Marko skače«, ki jih je sestavila Mira Celikova. Prijetno je bilo videti naše najmlajše, kako veselo plešejo in pojo.

Kot tretjo točko programa so mladinci izvedli prosto vajo — sestavo Janka Prinčiča. Vajo, v kateri so prikazani tudi elementi atletike in plavanja, so izvedli dobro in skladno.

Za njimi je prišlo na telovadišče 24 mladink v rdečih oblekah, ki so dovršeno izvedle posebno točko »Prebujenje«, skladbo Anice Losičeve. Mladinke so bile razvrščene v več skupin in so s prehodi v vrste, kroge in kvadrate ter s skladno izvedenimi gibi ustvarjale pesterle slike in žele mnogo priznanja publike.

Naslednja točka je bila nastop pionirk. Izvajale so prosto vajo sklad-

nih poskokov, tekov, razstopov in sestopov, ki jo je sestavil Miloš Stregar. Ob koncu te točke je začelo tako močno deževati, da ni bilo mogoče več nadaljevati z množičnimi nastopi. Nastopila je še republiška reprezentativna vrsta telovadcev, ki so s smelnimi skoki, premeti in salti pokazali svoje vrhunske znanje, vendar je tudi tem dež preprečil, da bi do konca izvedli program.

Telovadci in telovadke so dobro opravili svoje delo. Bili so pripravljeni in disciplinirani in zadovoljni, ker so lahko kljub slabemu vremenu izvedli večji del programa ter zadovoljili številne gledalce. M. S.

ŠAH KOPER—PIRAN 7:1

V okviru moštvenega šahovskega prvenstva Slovenije sta se te dni pomerila v Piranu Koper in Piran. Čeprav so bili domačini glede na zadnje uspehe favoriti, so Koprčani zmagali s presenetljivo visokim rezultatom 7:1. Zmaga Kopra je bila zaslužena, čeprav je nekoliko previsoka. Posamezni rezultati so naslednji: Omladič—Cijan remi, Zavec—Lokovšek 1:0, Lorenčič—Klobučar remi, Habič—Veber 1:0, Renko—Polenčič 1:0, Žekar—Antolovič 1:0, Klanjšček—Razem 1:0 in Erjavec—Bizjak 1:0.

Moštvo Kopra bo igralo naslednjo tekmo v nedeljo v Postojni s Kranjem.

TELESNA VZGOJA NASTOP KOPRSKIH TELOVADCEV

V nedeljo je TVD Partizan v Kopru organiziral na letnem telovadišču množičen nastop svojih oddelkov. Nad 1000 gledalcev je z zanimanjem spremljalo pestra izvajanja in s številnimi priznanji nagradili zlasti najmlajše. Pred začetkom nastopa je predsednik društva Boris Jurca pohvalil najboljše pionirje in pionirke, ki so zmagali na raznih tekmovanjih ob Tednu matere in otroka.

Po nastopu so se pomerili »stari« in »mladi« odbojkarji koprškega Partizana. Ekipa »starih« je prepričljivo zmagala s 3:1.

ODBOJKA ZARADI DENARJA JE ZELENA MIZA ODLOČALA O PRVAKU PRIMORSKE

Po končanih tekmovanjih za prvenstvo koprškega in goriškega okraja v odbojki bi se morala oba okrajna prvaka pomeriti za naslov prvaka Primorske. Medtem ko si je prvak koprškega okraja Ilirska Bistrica zagotovil sredstva, odbojkarjem Kanala ob Soči to ni uspelo. Kljub vsem prošnjam (šlo je le za nekaj tisoč dinarjev) so naleteli povsod na gluha ušesa. Tako so morali o prvaku Primorske odločiti za zeleno mizo in je obe tekmi dobila Ilirska Bistrica s 3:0 (p. f.).

MALI ROKOMET ZMAGA ODREDA V KOPRU

Ekipa koprške gimnazije je v nedeljo izgubila srečanje z ljubljanskim Odredom v malem rokometu s 14:37 (5:15). Tekma je veljala za jugoslovanski pokal. Koprčani so bili fizično preslabi, da bi se mogli uspešno upirati rutiniranemu nasprotniku, ki je bil razen tega tudi tehnično precej boljši. V prvem polčasu so se Koprčani še nekoliko upirali, medtem ko je v drugem polčasu prišla boljša kondicija Ljubljancev do polnega izraza.

NOGOMET LE ENA TOČKA OD ŠESTIH MOŽNIH

Slovan : Nova Gorica 1:1
Branik : Grafičar 1:5
Tržič : Izola 2:0
Mladost : Krim 1:0
Triglav : Ilirija 3:2

Lestvica:									
Krim	6	4	1	1	17:5	9			
Triglav	6	4	1	1	19:9	9			
Tržič	6	4	0	2	14:11	8			
Ilirija	6	3	1	2	12:9	7			
Grafičar	6	3	1	2	14:13	7			
Slovan	6	2	2	2	10:11	6			
Izola	6	2	0	4	13:21	4			
Branik	6	2	0	4	12:23	4			
Mladost	6	1	1	4	6:9	3			
N. Gorica	6	1	1	4	10:16	3			

V nedeljo bodo na sporedu naslednja srečanja: Izola : Ilirija, Krim—Tržič, Grafičar—Mladost, Nova Gorica—Branik in Triglav—Slovan.

V Izolo pa sem le prišel. Drugi dan seveda. Ko sem tam povedal, kaj se mi je primerilo z voznim redom, so rekli: »Kar mahni, Vane! Pa se to povej, da so šoferji in sprevodniki avtobusov posebno zadovoljni, ko se jim posreči odpeljati iz Izole vsaj pet minut prej, ko bi morali po voznem redu, vsaj kaže tako.«

Obenem sem si ogledal tudi izolsko pošto. Prišel sem tja, prav ko so razpravljali o ekspanzivnosti. Na konkretnih primerih, kot se temu pravi. Te dni so namreč dosegli nov rekord pri dostavljanju brzojavk naslovljenecem. To velja zapisati, sem rekel, in prosil, naj mi povedo nekaj podrobnosti. Tako sem zvedel, da je neko brzojavko, ki jo je sprejela pošta v soboto, prejel naslovljenec že v ponedeljek dopoldne. Pri tem moram še posebej poudariti, da je od pošte do naslovljenčevega doma več sto metrov daleč. In tudi cesta ni najboljša.

Rad bi bil stopil še na Kozino, pa nisem utegnil. Sicer nisem imel posebnih opravkov. Mimogrede bi bil samo opozoril merodajne faktorje v klavnic, naj čreva in razne odpadke sproti odstranijo, ali pa vsaj določijo dežurnega, ki bo odagnjal muhe.

No in zdaj sem dolžan odgovor samo še prijateljem iz Novokračin. Javna razsvetljava ne deluje? Izvolite komisijo in jo pošljite v Koper, kjer si bo ogledala ves sistem mestne javne razsvetljave. Komisija lahko pride podnevi. Pri nas luči vedno gorijo. Če pa se včasih primeri, da erkeje, je to ponoči, ko itak nihče nič ne vidi. Komisija ima torej vse možnosti, da temeljito prouči sodobno javno elektrifikacijo in prenese dolgotrajne izkušnje na domača tla. Obito uspeha in lep pozdrav

Vas Vane

Tedenska prometna kronika

V nedeljo so se pripetile kar tri prometne nezgode, ki jih je v veliki meri povzročila neprevidnost.

V Luciji pri Portorožu je trčil z motorjem v osebni avtomobil podjetja »Reka-projekt« Polde Batič iz Izole. Vozil je po levi strani. Po trčenju je obležal na cesti s težjimi telesnimi poškodbami. Prepeljali so ga v izolsko bolnišnico. Skodo na obeh vozilih cenijo na 25.000 dinarjev.

V Ilirski Bistrici je Ivan Mršnik iz Zarečja podrl s kolesom dveletnega otroka Ravija Mekića in mu prizadel težje telesne poškodbe. Mršnik je sicer pravilno vozil, po desni strani ceste, otrok, ki je bil brez nadzorstva staršev pa mu je skočil pred kolo.

Po gozdni cesti, ki vodi v Ilirsko Bistrico in ima 9 promil padca, je v nedeljo zvečer vozil s tovornim avtomobilom Anton Valenčič. Na tovornjaku naloženem s tremi m³ bukovine sta sedela Aleksander Celigoj in Milan Novak iz Trnovca pri Ilirski Bistrici. Ob srečanju z vprežnim vozom so tovornemu avtomobilu odpovedale zavore. Zdrknil je s ceste, in le borovo drevo ga je zadržalo, da se ni prevrnil v dolino. Pri tem sta Novak in Celigoj utrpela težje telesne poškodbe in so ju morali odpeljati v reško bolnišnico. Gmotno škodo cenijo na 250.000 dinarjev.

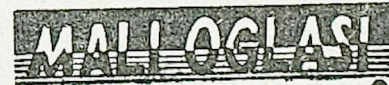
V soboto pa je v Semedeli pri Kopru podrl motorist Duilio Božič iz Ankarana pešca Ivana Smajla. Le-ta je neprevidno prečkal cesto in je zato bil krivec nesreče. Dobil je težje poškodbe, motorist Božič pa lažje. Oba so prepeljali v bolnišnico.

ZAHVALA

Upravni odbor šolske kuhinje v Kopru se skrupno z mladimi abonentmi zahvaljuje Okrajnemu zavodu za socialno zavarovanje v Kopru za prispevek v znesku 100 tisoč dinarjev.

Direktor SZS tovariš Bitežnik Bogomil je z vzornim razumevanjem pomagal odboru prebroditi začetne težave in na ta način omogočil redno obratovanje kuhinje, kjer se hrani sedemdeset učencev in dijakov naših šol. OZSS je upošteval, da je v menzi na hrani pretežna večina otrok njegovih zavarovancev.

Upravni odbor šolske kuhinje v Kopru

PRODAM hišo v Ulici OF št. 13, Koper, po ugodni ceni. Pojasnila dobite pri Hrast Janku odvetniku v Tolminu.

TRISOBNO STANOVANJE z vodo in straniščem v Izoli zamenjam za primerno dvosobno v Kopru. Ogled stanovanja v Izoli, Egidijska 10.

PRODAM otroški voziček kombiniran, belo tapaciran skoraj nov. Česen, Piran, Vergerijeva ul. 9/I. DVOKOLESA, MOTORNA KOLESA ter vse nadomestne dele po naročilu pošiljamo v vse kraje. Poseben popust za podjetja.

Cottur, ulica Crispi 8 — Trst MOTORČKE za dvokolesa, dvokolesa, ciklomotorje ter motorna kolesa pošiljamo po naročilu v vse kraje. Cene zelo ugodne. Pišite nam za informacije in naročila: TASSAN, ulica Udine 61, Trst.

Radio KOPER

NEDELJA, 21. oktobra: 8,00 Od Jadrana do Triglava — 14,00 Glasba po željah — 15,20 Z mikrofonom po Primorski — 15,40 Odmevi pod Nanosom: Nastop moškega kvinteta iz Postojne.

PONEDELJEK, 22. oktobra: 7,15 Domače vesti — 7,25 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7,45 Koledar — 13,30 Vesti in pregled tiska — 13,45 Tisoč in en takt... (pisan spored solistične in orkestralne glasbe) — 14,15 Domače vesti — 14,20 Zabavna glasba, objave in reklame — 14,40 Pisan glasbeni mozaik.

TOREK, 23. oktobra: 7,15 Domače vesti — 7,25 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7,45 Koledar — 13,30 Vesti in pregled tiska — 13,45 Tisoč in en takt... (pisan spored solistične in orkestralne glasbe) — 14,15 Domače vesti — 14,20 Zabavna glasba, objave in reklame — 14,40 Jugoslovanske narodne pesmi.

SREDA, 24. oktobra: 7,15 Domače vesti — 7,25 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7,45 Koledar — 13,30 Vesti in pregled tiska — 13,45 Tisoč in en takt... (pisan spored solistične in orkestralne glasbe) — 14,15 Domače vesti — 14,20 Zabavna glasba, objave in reklame — 14,40 Naši mladinski pevski zbori: Mladinski zbor iz Celja.

ČETREK, 25. oktobra: 7,15 Domače vesti — 7,25 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7,45 Koledar — 13,30 Vesti in pregled tiska — 13,45 Tisoč in en takt... (pisan spored solistične in orkestralne glasbe) — 14,15 Domače vesti — 14,20 Zabavna glasba, objave in reklame — 14,40 Naši mladinski pevski zbori: Mladinski zbor iz Celja.

PETEK, 26. oktobra: 7,15 Domače vesti — 7,25 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7,45 Koledar — 13,30 Vesti in pregled tiska — 13,45 Tisoč in en takt... (pisan spored solistične in orkestralne glasbe) — 14,15 Domače vesti — 14,20 Zabavna glasba, objave in reklame — 14,40 Naši mladinski pevski zbori: Mladinski zbor iz Celja.

SOBOTA, 27. oktobra: 7,15 Domače vesti — 7,25 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7,45 Koledar — 13,30 Vesti in pregled tiska — 13,45 Tisoč in en takt... (pisan spored solistične in orkestralne glasbe) — 14,15 Domače vesti — 14,20 Zabavna glasba, objave in reklame — 14,40 Naši mladinski pevski zbori: Mladinski zbor iz Celja.

Kino

KOPER: 20. in 21. oktobra ameriški film SMRT PRIHAJA; 22. in 23. oktobra ameriški film BISTRE GLAVE; 24. in 25. oktobra francoski film MOJA MALA NORICA. IZOLA: 20. in 21. oktobra ameriški film MIRNI CLOVEK; 22. in 23. oktobra francoski film MOJA MALA NORICA; 24. in 25. oktobra italijanski film DEKLETA IZ SANFREDIANA.

PIRAN: 20. in 21. oktobra francoski film MOJA MALA NORICA; 22. in 23. oktobra ameriški film MIRNI CLOVEK; 24. in 25. oktobra madžarski film LILJOMFI. SMARJE: 20. oktobra angleški film DOKTOR V HIŠI; 21. oktobra italijanski film KRUH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA; 24. oktobra ameriški film MIRNI CLOVEK.

DEKANI: 20. oktobra ameriški film BISTRE GLAVE; 21. oktobra madžarski film LILJOMFI. SKOFJE: 20. oktobra italijanski film KRUH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA; 21. oktobra ameriški film BISTRE GLAVE; 24. oktobra ameriški film SMRT PRIHAJA. SEČOVLJE: 20. oktobra madžarski film LILJOMFI; 21. oktobra angleški film DOKTOR V HIŠI.

Nova avtobusna zveza

V torek je avtobusno podjetje »Slavnik« odprlo novo progo Koper—Božiči—Boršt. S tem je delovni kolektiv podjetja uresničil dolgoletno željo prebivalcev Boršta in okoliških naselij, da imajo možnost prevoza z avtobusom v Koper in nazaj. Iz Boršta odhaja avtobus vsak dan ob 6,00, ob delavnikih pa tudi ob 15,15. Iz Kopra ima odhod vsak delavnik ob 14,20 in ob 18,20, ob nedeljah in praznikih pa le ob 20,30.

NAGRADNI NATEČAJ

za spremembo imena tovarne ribjih konzerv
DE LANGLADE V KOPRU

Predloge bo ocenjevala posebna komisija. Najboljši predlog bo nagrajen z 20.000 din.

Predloge s šifro in naslovom v zaprti kuverti poslati do 31. oktobra 1956 na naslov

»De Langlade«
tovarna ribjih konzerv
Koper

SVETINA KRISTINA, KAČIČE — PARED štev. 23

preklicuje vse žaljive in neresnične izjave ter anonimna pisma, ki sem jih pisala proti Dujc Jožetu in njegovi ženi Palmi iz Pareda štev. 25. Zahvaljujem se jima, ker sta odstopila od tožbe.

Svetina Kristina

Barba Vane pravi...

Z velikim zadovoljstvom ugotavljam, da so prizadevanja za razbremenitev žene v gospodinjstvu rodila prve sadove. V izlozbah je vsak dan več strojev in gospodinskih pripomočkov, nekatera podjetja pa so šla še dalje. Začela so proizvajati in prodajati nekakšne gospodinske polizdelke. To so na pol pripravljene jedi, s katerimi nimajo gospodinje drugega dela, kot da jih dajo v lonec ter podkurijo pod njim. Kosilo je v hipu pripravljeno. Pri vsem tem je posebno razveseljivo, da se je v to široko akcijo za razbremenitev žene vključilo tudi naše koprsko trgovsko podjetje Jestvina. Prodajalna v prostorih tržnice že prodaja sladkor pomešan z soljo, kar je zelo praktično. Gospodinje prihranijo mnogo časa in truda zlasti pri pripravljanju kave, ker jim jo ni treba še posebej soliti.

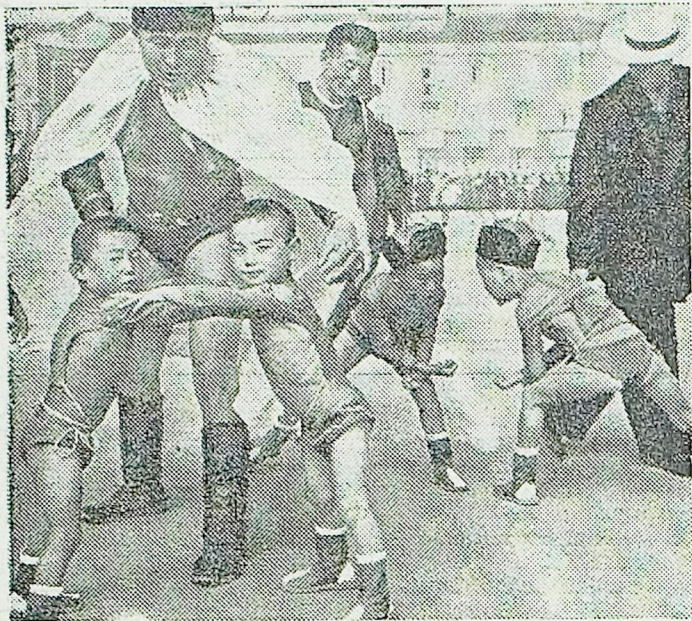
Kaže, da bo Jestvini sledila tudi pekarna v Hrvatinah, kjer namenjajo pečti kruh, ki bo obenem uporaben za prehrano, kot gorivo in kot umetno gnojilo. Prvi korak so že naredili, ko so spravili vse skupaj, moko, premog in smeti v isto skladišče. Zdaj je treba te surovine samo še nekoliko pomešati, nato pa bodo lahko začeli proizvajati nov »artikel« s polno paro.

Toda poglejmo najprej po Kopru. Zadnjič sem se namenil v kino. Toda pred blagajno me podpravi obvestilo: »IIIa predstava razprodana«. »Potem

mi dajte vstopnico za IIIB, prosim.« »Kako, tretjo b?« so se začudili. »Ja,« sem rekel, če je a mora biti tudi b. Tedaj so mi pojasnili, da se tisti a ne nanaša na predstavo in da bi bil moral prebrati »Terza predstava razprodana«. Tega res nisem vedel. Ne glede na to sem meročajno pri kinu vseeno pohvalil. Odkar namreč več ne prevajajo naslovov tujih in domačih filmov, nisem opazil na lepah in nobenih napak, ki so bile prej pogoste.

Pošteno pa so me potegnili Galebovi. Sel sem tam mimo in zagledal listek na oknu. »POZOR«, je bilo napisano z velikim črkami. To bo kaj važnega, sem si mislil in stopil bliže. Vendar se zdaj ne vem, za kaj gre, saj drugega sploh nisem mogel prebrati. Za vsak primer pa sem vseeno odskočil. Kaj če so morda imeli namen, pripisati »hud pes«, a so pozabili? Prav zaradi tega sem bil previden.

Zvečer sme se zapeljati v Izolo. S tistim avtobusom, ki gre po novem voznem redu iz Kopra ob 23,10. Rad potujem s tistim avtobusom. Predvsem zaradi varnosti. Saj veste koliko prometnih nezgod je danes. Avtobus pa, ki ga imam v mislih, je najbolj varno vozilo, kar sem jih doslej videl. Prvič zaradi tega, ker sploh ne vozi, drugič zaradi... no, kaj bi našteval, saj je že prvi razlog dovolj prepričljiv, da mi boste vsi verjeli.

Vsako leto ob obletnici LR Mongolije priredijo v glavnem mestu številne igre in tekmovanja. Zanimivo je, da imajo pri tem veliko besedo otroci, ki nastopajo v vprav tako težkih disciplinah kot odrasli. Tako so na primer konjske dirke na 25 kilometrov rezervirane samo za otroke v starosti od 6 do 9 let. Na naši sliki pa vidimo dva para otrok, ki sta se spoprijela v rokoborbi. Mongolska rokoborba je neke vrste Judo in je njihov narodni šport.

Preplah med proizvajalci kave

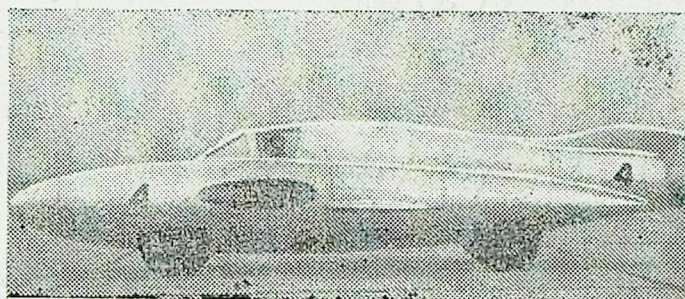
Nedavno je uprava neke nizozemske tovarne priredila tiskovno konferenco. Novinarji niso vedeli za kaj gre, dokler jim niso postregli z dobro črno kavo in jih vprašali, kako jim ugaja. Nihče ni opazil nobene posebnosti. Tedaj pa je direktor tovarne pojasnil, da so pravkar pili kavo, v kateri ni bilo niti zrna prave kave, ampak so jo izdelali v tovarni iz povsem drugih snovi. Tako je svet zvedel za novico o umetni kavi.

Vsa zadeva pa ni ostala pri tem. Med velikimi proizvajalci kave, ki so doslej diktirali cene na svetovnem trgu in imeli od trgovine s tem pridelkom velikanske dobičke, je prišlo do preplaha. Uprava tovarne je namreč sporočila, da je pridobivanje umetne kave veliko cenejše kot pridelovanje na plantažah. Proizvajalci prave kave so takoj zahtevali, naj tovarna uniči vse recepte in preneha s proizvodnjo. Na to zahtevo,

pa je tovarnar odgovoril tako, da je začel pripravljati načrte za razširitev tovarne in povečanje proizvodnje. Vse to bo lahko imelo nepregledne posledice za lastnike ogromnih kavnih plantaž, tako kot svoj čas odkritje postopka za izdelovanje umetnega gumijskega lastnika nasadov gumijevca.

MEDPLANETARNO MESTO

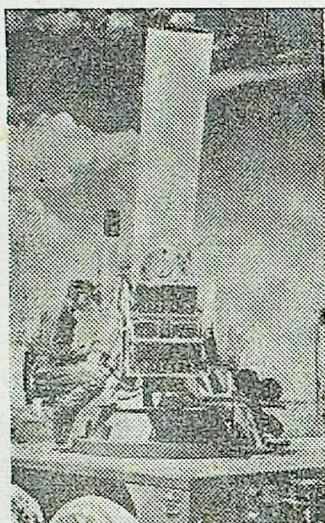
Na svetovnem astronautičnem kongresu v Rimu so ameriški znanstveniki poročali o naravnost fantastičnem projektu, ki ga nameravajo uresničiti. Gre za

V Sovjetski zvezi so izdelali prototip novega dirkalnega avtomobila s turboreaktivnim motorjem. Ze pri prvih poskusih je novo vozilo doseglo hitrost 200 km na uro, čeprav od njega še zdaleč niso zahtevali vsega, kar zmore. Kot vidimo, si tudi sovjetska tehnika prizadeva, da ne bi zaostajala za drugimi državami na tem področju.

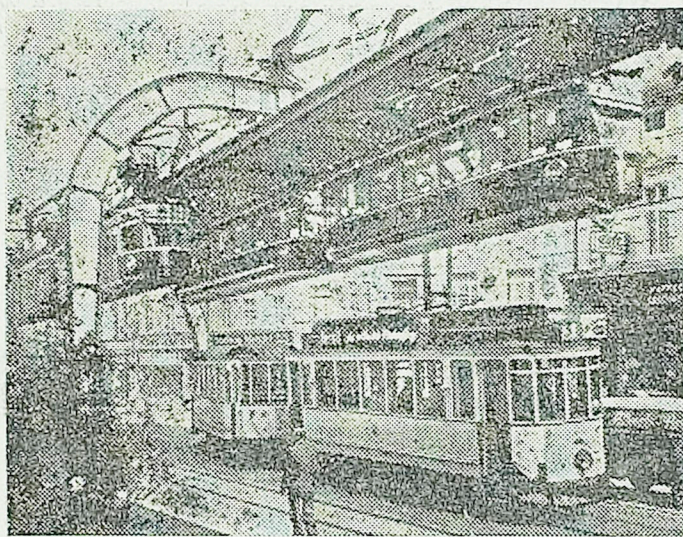
Tudi lesen policaj pomaga. To so preizkusili nekje v Franciji. Na nekaterih nevarnih mestih, kjer so se pogostoma dogajale prometne nezgode, so postavili lesene policaje. Število nezgod se je takoj občutno zmanjšalo. Cestar pa ima eno delo več: vsak dan zjutraj raznaša policaje na »šihito«, zvečer pa jih spet vskladišči.

Skrivnost Kutubovega stolpa

Na dvorišču nekega templja v Delhiju stoji že okrog štiri tisočletja velik železen stolp. Visok je 18 metrov, v podnožju pa meri v premeru nekaj manj kot pol metra. Ta stolp je še vedno uganka za današnje učenjake. Na njem ni namreč najmanjšega znaka rje. Resda tudi sodobna metalurgija pozna postopek za pridobivanje nerjavečega železa in jekla, vendar je to le spojina železa, kroma in niklja. Kutubov stolp, kot ga imenujejo, pa je iz čistega železa brez vsakih primesi.

Skrivnost mora biti torej v načinu tehnološkega procesa, ki so ga poznali stari Indijci.

Viseči tramvaj v nemškem mestu Wuppertalu se ponaša s svojevrstnim rekordom. Vozi namreč že pol stoletja in z njim je doslej potovalo že 800 milijonov potnikov. Ves čas ni bilo niti najmanjše nezgode. Eidni smrtni primer, ki ga ima vozilo »na vesti«, je primer nekega samomorilca, ki se je vrغل skozi okno. Potemtakem tramvaj po pravici slovi kot najbolj varno prometno sredstvo na svetu.

POŽERUHI

Ko zdaj, na zimo, spet jemljemo iz omar plašče in drugo zemsko obleko, marsikoga neprijetno preseneti luknja, ki so jo naredili molji. Ti požeruhi imajo res zavidanja vreden apetit, saj par moljev in njegovo potomstvo požre v enem letu približno toliko volnene tkanine, kolikor jo dobimo iz volne 12 dobrih ovac.

POD MIKROSKOPOM

Človek odkriva skrivnosti malega sveta z močnimi drobnogledi. Zadnje čase beremo o elektronskih mikroskopih, ki povečajo predmete do 150.000 krat. Kaj to pomeni, nam pove šele primerjava. Ze pri 2000-kratni povečavi bi odrasel človek postal precej višji, kot je naš orjak Triglav. Pri 100.000-kratni povečavi pa bi navaden las postal debel okrog 7 metrov.

Mlado Poljakinjo, ki jo vidite na naši sliki, po pravici prištevajo med čudežne otroke. Stara je komaj osem let, pa je spesnila nad sto pesmi in jih tudi sama ilustrirala. To pa še ni vse. Odlično igra klavir, razen tega pa je doslej zložila dve simfoniji in pet drugih skladb.

Čeprav ni havbica, kot bi morda sklepali na prvi pogled, je tudi ta novi izum sodobne tehnike namenjen vojski. Gre za najmočnejši doslej izdelani daljnogled za protiletalsko zaščito. Z njim lahko ugotovijo pripadnost vsakega letala na daljavo 500 kilometrov. V tem prednajači pred radarjem, s katerim lahko ugotovimo le prisotnost nekega letala, ne moremo pa ugotoviti, čigavo je.

— Zdaj vidiš, očka, kam privede glasba!

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

POSLOVENIL RADO BORDON

Aquila je prijetno mestece. Poleti so noči hladne, toda pomlad v Abruzzih je najlepša v vsej Italiji. Najlepše od vsega pa je iti jeseni na lov v kostanjeve gozdove. Ptice so vse dobre, ker se pitajo z grozdom, in nikoli ni treba nositi s sabo malico, zakaj kmetje se čutijo vselej zelo počaščeni, če ješ z njimi v njihovih domačijah.

Cez nekaj časa sem zaspal. Vzel sem iz svežnja enega izmed angleških časnikov. Lahko sem prebral poglavitne naslove, in sicer tako, da sem jih obračal in da je nekaj svetlobe iz okna padlo nanje. Bile so »The News of the World«.

»Ostalo so ilustrirane revije,« je rekel. »Z velikim veseljem jih bom prebral. Kje ste jih staknili?«

»Poslal sem ponje v Mestre. Dobil bom še druge.« »Zelo lepo je od vas, da ste prišli, prečastiti oče. Ali bi spili kozarec vermute?«

»Hvala. Le imejte ga zase. Za vas je.«

»Ne, spijte kozarec!«

»Prav. Prinesel vam ga bom torej še.«

Bolničar je prinesel kozarca in odmašil steklenico. Zlomil je zamašek, ostanek pa je moral potisniti v steklenico. Videl sem, da je kaplan bil vznemirljiv, vendar je rekel:

»Dobro. Nič zato.«

»Na vaše zdravje, prečastiti oče!«

»Na vaše okrevanje!«

Potem je dvignil z roko kozarec in zastrmela sva se drug v drugega. Včasih sva kramljala in sva si bila dobra prijatelja, toda ta večer je šlo težko.

»Kaj je z vami, prečastiti oče? Videti ste zelo utrujeni.«

»Utrujen sem, vendar nimam pravice, da bi bil.«

»To je od vročine.«

»Ne. Kriva je samo pomlad. Počutim se prav slabo.«

»Uprla se vam je vojna.«

»Ne, toda sovražim vojno.«

»Tudi meni ni pri srcu,« sem rekel.

Zmajal je z glavo in pogledal skozi okno.

»Ne zamerite mi. Vi ne vidite tega. Morate mi oprostiti. Vem, da ste ranjeni.«

»To je pač nesrečno naključje.«

»Toda čeprav ste ranjeni, ne vidite tega. Lahko vam to rečem. Tudi jaz sam ne vidim tega, vendar pa nekoliko čutim.«

»Ko sem bil ranjen, smo se razgovarjali o tem. Besedo je imel Passini.«

Kaplan je odložil kozarec. Razmišljal je nekaj drugega.

»Poznam jih, ker sem tudi sam, kakor so oni.«

»Vendar ste drugačni.«

»V bistvu sem prav takšen kakor oni.«

»Oficirji ne vidijo ničesar.«

»Nekateri vidijo. Nekateri so zelo občutljivi in se počutijo slabše kot pa kateri izmed nas.«

»Povečini pa so drugačni.«

»Ne gre za vprašanje vzgoje ali denarja. Gre za nekaj drugega. Tudi če bi imeli vzgojo ali denar, bi ljudje, kakršni je Passini, ne hoteli biti oficirji. Jaz bi prav tako ne hotel biti oficir.«

»Jaz dejansko nisem. Vi pa niste niti Italijan. Tujec ste. Vendar ste bliže oficirjem kot pa vojakom.«

»V čem pa je razlika?«

»To bi težko rekel. So ljudje, ki se radi gredo vojno. V tej deželi je dosti takih. So pa tudi ljudje, ki jim vojna ni pri srcu.«

»Toda prvi so jih prisilili vanjo.«

»Da.«

»Jaz pa jim pomagam.«

»Vi ste tujec. Patriot ste.«

»Kaj pa tisti, ki se nočejo vojskovati? Lahko zaustavijo vojno?«

»Ne vem.«

Vnovič se je zazrl skozi okno. Opazoval sem njegov obraz.

»Ali so jo taki sploh kdaj lahko preprečili?«

»Niso organizirani, da bi lahko zaustavili tok dogodkov, če pa se organizirajo, jih njihovi voditelji prodajo.«

»Torej je vse brezupno?«

»Nikoli ni brezupno. Toda včasih tudi meni zmanjkuje upanja. Vselej poskušam upati, toda včasih mi ne uspe.«

»Morda se bo vojna končala.«

»Upam vsaj.«

»Kaj boste potem počeli?«

»Če bo mogoče, se bom vrnil v Abruzzo.«

Njegov zagoreli obraz je nenaadoma spreletel žarek sreče.

»Imate radi Abruzzo?«

»Da, zelo jih imam rad.«

»Moral bi torej iti tja.«

»Bil bi preveč srečen. Ko bi le mogel živeti tam, ljubiti boga in mu služiti!«

»In biti spoštovan,« sem rekel.

XII

Soba je bila dolga in je imela okna na desni strani, vrata, ki so bila čisto na koncu, pa so peljala v previjalnico. Vrsta postelj, v kateri je bila tudi moja, je stala prav nasproti oknom, druga, ki je bila pod okni, pa je stala nasproti steni. Če si ležal na levi strani, si lahko videl vrata previjalnice. Čisto na drugem koncu so bila še ena vrata in včasih so skozi njega vstopali v sobo.

Če je kdo umiral, so okoli postelje postavili zaslon, da ni bilo mogoče videti, kako umira; ob vznožju zaslona je bilo videti samo čevlje in ovojke zdravnikov in bolničarjev in včasih je bilo slišati šepet. Zatem je iz za zaslona prišel duhovnik, brž nato pa so se bolničarji vrnili za zaslon in spet stopili ven, noseč po prehodu med posteljami tistega, ki je umrl, pokritega z odejo, nekdo pa je zaslon spet zložil in ga odnesel.